

ELS AGRESSORS DE VIOLÈNCIA EN L'ÀMBIT DE LA PARELLA: NEIXEN O ES FAN?

Pseudònim: Girasol
2n Batxillerat
Curs:2023-2024

“Recorda: Trenca el silenci. Quan siguis testimoni de la violència contra les dones, no et quedis de braços plegats. Actua.”

Ban Ki Moon (data desconeguda)

Sinopsis

La violència en l'àmbit de la parella és una problemàtica complexa que fins fa pocs anys, era considerada com un problema de la llar i no social. Entre els diversos elements que cal tenir en compte per comprendre aquest fenomen, un dels aspectes més importants és la figura de l'agressor. Per aquest motiu, aquest estudi tracta d'endinsar-se en la vida d'un agressor, conèixer la seva infantesa i els factors tant interns com externs que han pogut condicionar o no la seva conducta, a través d'un buidatge d'informació en fonts oficials, la lectura de llibres relacionats amb el tema i l'extracció de dades a partir d'entrevistes amb tres psicòlogues professionals sobre la matèria anomenades Marta Lladó, Carlota Cruzate i Eva Garcia. Finalment, podem concloure que cap vivència és determinant perquè un home exerceixi violència a la seva parella i les decisions que prenen no tenen perquè estar condicionades per cap factor, ja que totes les seves accions són exercides de forma lliure i per pròpia voluntat.

Resumen

La violencia en el ámbito de la pareja es una problemática compleja que hasta hace pocos años, era considerada como un problema del hogar y no social. Entre los diversos elementos que hay que tener en cuenta para comprender este fenómeno, uno de los aspectos más importantes es la figura del agresor. Por este motivo, este estudio trata de adentrarse en la vida de un agresor, conocer su niñez y los factores tanto internos como externos que han podido condicionar o no su conducta, a través de un vaciado de información en fuentes oficiales, la lectura de libros relacionadas con el tema y la extracción de datos a partir de entrevistas con tres psicólogas profesionales sobre la materia llamadas Marta Lladó, Carlota Cruzate y Eva Garcia. Finalmente, podemos concluir que ninguna vivencia es determinante para que un hombre ejerza violencia en su pareja y las decisiones que toman no tienen porque

estar condicionadas por ningún factor, puesto que todas sus acciones son ejercidas de forma libre y por propia voluntad.

Abstract

Violence in the field of couples is a complex problem that until a few years ago was considered as a problem of the home and not social. Among the various elements that must be taken into account to understand this phenomenon, one of the most important aspects is the figure of the aggressor. For this reason, this study tries to delve into the life of an aggressor, learn about his childhood and the factors both internal and external that have been able to condition or not his behavior, through an emptying of information in official sources, the reading of books related to the subject and the extraction of data from interviews with three professional psychologists on the subject called Marta Lladó, Carlota Cruzate and Eva García. Finally, we can conclude that no experience is decisive for a man to exercise violence in his partner and the decisions they make do not have to be conditioned by any factor, since all his actions are exercised freely and by his own will.

Agraïments

M'agradaria donar les gràcies a les tres professionals que han participat; Marta Lladó, Carlota Cruzate i Eva Garcia i m'han donat una visió molt més àmplia del que és la violència de gènere per a després, jo poder transmetre-la en el meu treball i conscienciar a tothom de la importància de la igualtat de gènere per una millor convivència en societat.

ÍNDEX

1. Introducció	6
1.1 Hipòtesi	7
1.2 Objectius	7
1.3. Metodologia	7
2. Marc teòric	8
2.1 La violència de gènere	8
2.1.1 Evolució de la violència en l'àmbit de la parella.	11
2.2 Antecedents de l'agressor	14
2.2.1. Infantesa i nucli familiar	14
2.2.2. Desenvolupament de relacions anteriors	16
2.3 Aspectes interns i externs que poden afectar a la conducta de l'agressor	16
2.3.1 Perfil de personalitat i trastorns psicològics	16
2.3.2 Consum de drogues i/o alcohol.	19
2.3.3. La desocupació	22
2.3.4 Influència de l'aparició d'un fill en la relació	24
2.4 Fases del desenvolupament d'una relació amb violència en l'àmbit de la parella	26
2.4.1 Desenvolupament de la relació entre l'agressor i la víctima abans del crim	26
2.4.2 Actituds de la víctima davant els indicadors	29
2.5 Moment del crim. Com es desenvolupa?	31
2.6 Situació després del crim	33
2.6.1 Trauma de les persones properes a l'agressor i a la víctima	33
2.6.2 Programes de reeducació i reinserció per l'agressor	34
3. Treball de camp: Entrevista amb especialistes dels camps relacionats	35
4. Conclusió	38
5. Fonts d'informació	40

6. Fonts d'imatges	42
Annex	1
I. Conseqüències de víctimes que pateixen violència masclista	1
II. Programes de reeducació i reinserció per l'agressor	2
III. Entrevista a Marta Lladó (Psicòloga centrada en l'agressor)	4
IV. Entrevista a Eva Garcia (Psicòloga centrada en la víctima)	14
V. Entrevista a Carlota Cruzate (Treballadora Social)	18

1. Introducció

Jo sempre he estat una persona molt curiosa amb el desig de saber que succeïa al meu voltant. Per aquesta raó, de petita, m'asseia al sofà a les nou del vespre per veure les notícies amb els meus pares i la major part de les vegades apareixia una notícia d'un cas de violència de gènere on, desgraciadament, un home assassinava cruelment a la seva parella. Això feia replantejar-me moltes coses: com podria algú arribar a matar a una persona que "suposadament" estima, ja que, en teoria, ningú té una relació si no té sentiments i/o afecte. Llavors, fins a quin punt tot l'amor que hi havia al principi i teòricament hi continuava havent, pot acabar amb una tragèdia d'aquest tipus? Ningú mai m'ha sabut respondre totes aquestes qüestions, l'únic que sortia de la boca de la gent era: "Aquesta persona no està bé del cap!" i això no ho dubtava, però jo volia saber-ne més.

M'agradaria dir que amb el pas del temps em vaig oblidar totes aquestes preguntes perquè ningú parlava del tema, ja que formava part del passat, però no va ser així. Cada setmana apareixia a la televisió alguna notícia relacionada amb la violència de gènere i la meva impotència i curiositat sobre el tema augmentava amb el pas del temps. En cap moment, després de l'anunci del cas, explicaven el motiu de l'assassinat ni que hi havia darrere d'aquella relació o de l'assassí per arribar fins aquest final. Suposo que era un tema privat que no havia de ser exposat a tothom, però a mi em cridava molt l'atenció saber el motiu i les causes per les quals algú decidiria posar fi a la vida de la seva parella.

Quan ens van comunicar que havíem de començar a pensar quin tema ens agradaria triar pel nostre treball de recerca, no vaig dubtar en escollir aquest i poder, per fi, obtenir les respostes que sempre he volgut saber.

La violència en l'àmbit de la parella exercida per l'home serà el tema clau d'aquest treball.

1.1 Hipòtesi

La meva hipòtesi és:

Els agressors de violència de gènere que arriben a assassinar a la seva parella han viscut aquest tipus de violència en el seu nucli familiar de petits.

1.2 Objectius

Els objectius que m'he plantejat saber, una vegada finalitzat el treball, són:

1. Descobrir les possibles conductes de l'agressor per arribar a la situació de l'assassinat.
2. Conèixer el desenvolupament d'una relació en la qual s'exerceix violència de l'home cap a la dona.
3. Esbrinar els motius pels quals una persona mataria a la seva parella
4. Recollir els diferents punts de vista dels professionals que atenen la víctima i que treballen amb els agressors.

1.3. Metodologia

Per dur a terme aquest treball de recerca s'ha fet el següent:

Obtenir informació en llibres i a internet en pàgines oficials per aprofundir en tots els aspectes de la violència en l'àmbit de la parella. També s'ha dut a terme un buidatge d'informació per esbrinar les conductes dels components de la relació i sobre els components que portarien una persona a matar a la seva parella.

Finalment, a la part pràctica, s'ha recollit i analitzat de manera qualitativa la informació assolida a partir de tres entrevistes a tres professionals anomenades Marta Lladó, Eva Garcia i Carlota Cruzate.

2. Marc teòric

2.1 La violència de gènere

La definició més acceptada de violència de gènere que s'ha fet fins a l'actualitat és la proposta de l'ONU l'any 1995: «Tot acte de violència sexista que té com a resultat possible o real un mal físic, sexual o psíquic, incloses les amenaces, la coerció o la

Imatge 1: mà pintada de color lila (símbol del moviment feminista) amb el símbol de la dona enmig. Autor desconegut, Universitat Pompeu Fabra. 2019

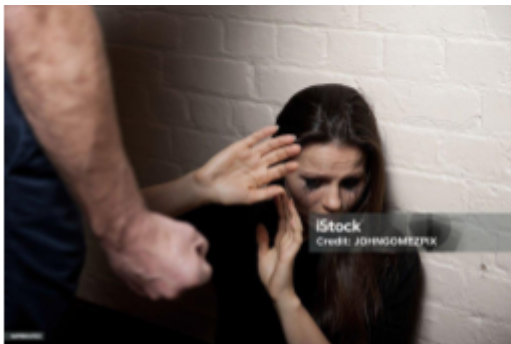
privació arbitrària de llibertat, ja sigui que ocorre en la vida pública o en la privada». És a dir, la violència de gènere agrupa tots els actes nocius que comporten menyspreu i discriminació només pel fet de pertànyer a un gènere oposat. Aquest terme s'engloba a tota mena de violència, tan física, psicològica, sexual (entre d'altres) efectuada sobre un individu només pel fet de pertànyer al gènere contrari, fent sentir inferior a l'altra persona i exposant-la en risc a múltiples situacions perjudicials per a la seva vida. La violència de gènere ve vinculada a molts problemes socials encara per resoldre: problemes educatius, econòmics, de salut mental i física, de delinqüència, d'igualtat racial i sexual...

Aquest mot moltes vegades és només utilitzat per referir-se a l'assetjament que reben les dones per part del sexe masculí, però cal tenir en compte que també fa referència a la violència que reben els homes per part del sexe femení, que moltes vegades aquest fet és ignorat perquè aquestes situacions són menys recurrents que no pas les altres.

La web oficial de la Generalitat de Catalunya diu que la Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista, en el seu text consolidat, incorpora la definició jurídica de violència masclista com "violació dels drets humans a través de la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la

discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, té com a resultat un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat". Tota agressió perpetrada contra una dona té alguna característica que permet identificar-la com a violència masclista; això significa que està directament vinculada a la desigualtat de distribució del poder i a les relacions que s'estableixen entre homes i dones en la nostra societat, que perpetuen la desvaloració del sexe femení i la seva subordinació al sexe masculí en tots els àmbits. Per aquest problema, la societat és culpable de provocar aquesta superioritat de l'home quan ells ho veuen reflectits en els termes econòmics, polítics, socials...

La violència en la parella és l'abús que ocorre en una relació íntima, exercida per un

Imatge 2: Situació fictícia d'una dona sent maltractada físicament per la seva parella. John Gómez, iStock by Getty Images, 2014

dels dos membres que inclou tots els seus tipus: violència física, psicològica, sexual...

Aquest tipus de violència inclou totes les formes d'abús en relacions que mantenen un vincle afectiu estable, tant en matrimonis de molts anys de durada com en relacions més curtes i afecten persones de totes les edats, tant joves com adults. Molta gent denomina aquests esdeveniments com "fenomen silenciós", ja que la violència a la parella normalment és molt amagada per causa de la

manipulació en el vincle de la relació entre els dos components que provoca que cap dels dos delati la situació, quan en realitat, hi ha molts casos que confirmen que la violència en l'àmbit de la parella, lluny de ser un problema en casos privats, afecta la salut pública. La violència en l'àmbit de la parella també apareix en moltes matances indiscriminades, sigui en l'actualitat o en el passat de molts assassins. S'han fet moltes investigacions sobre el tema i s'ha comprovat que en molts casos abans de produir-se una massacre, l'assassí en qüestió, just abans, havia matat o

agredit a la seva parella. De totes aquestes matances indiscriminades, un 54% tenen violència de gènere o familiar com rerefons.

És habitual que es produeixi en relacions asimètriques, és a dir, aquelles en les quals hi ha un desequilibri de poder i control entre els membres de la parella. En aquestes relacions, una persona té més control i poder sobre l'altra, la qual cosa comporta a una dinàmica desigual i a una falta de reciprocitat en la interacció i en la presa de decisions. Quan aquest desequilibri és tan elevat, això comportarà que trobem un gran cas de "dominant i submisa" en la qual el primer té tot el poder i voldrà tot el que demani i com ell ho dicti. Si no és així, podrien començar a aparèixer els primers actes de violència.

La violència en l'àmbit de la parella no s'assembla a cap delictes violent que s'ha conegut fins ara. No es produeix a certa persona perquè ha tingut la mala sort de trobar-se en aquell determinat lloc i al moment concret. Aquest tipus de violència es caracteritza precisament per ser a una persona determinada, que en aquest cas és la parella corresponent i en un lloc específic, com és la llar. La llar pot arribar a ser el lloc més perillós per a una dona que pateix violència per part de la seva parella, però de vegades, més ho és deixar-la (separació). Poques vegades (per no dir mai) l'agressor agredirà verbalment o físicament, en un lloc que no és en l'espai privat de la parella. Ni tampoc descarregarà tota la ira amb un desconegut aliè al problema. És una violència exercida per algú que "suposadament" estima.

Un dels motius per les quals aquest tipus de violència es pot considerar de les pitjors és que a causa dels sentiments que apareixen en la relació, és molt difícil per part de la dona poder identificar els indicis que diuen que pateix violència per part de la seva parella. Qualsevol denunciaria si una persona desconeguda li rebés amenaces pel carrer, però quan es tracta de la parella, per què no es veu tan clar el tret de denunciar? El ésser humà té complicacions a l'hora de detectar i relacionar conductes violentes quan venen d'algú proper, però quan és algú desconegut, no tenen dubtes.

“8 de cada 10 dones han patit algun tipus de violència, durant alguna etapa de la seva vida; i que, d'altra banda, el 90% de les denúncies presentades per dones víctimes de violència intrafamiliar són per violència en la relació de parella o per part de les seves parelles, constituint-se en una de les manifestacions més visibles de la violència de gènere” (CEPAM, 1983).

2.1.1 Evolució de la violència en l'àmbit de la parella.

La violència en l'àmbit de la parella ha estat sempre present en la vida dels ciutadans encara que fins ben tard no s'ha fet consciència d'aquest fet i de buscar la manera de solucionar-ho. Abans de poder detallar l'evolució de la violència masclista i la violència en l'àmbit de la parella cal conèixer la paraula “*Patriarcat*” i saber el seu significat per donar una data exacta.

El terme de Patriarcat es refereix a *“qualsevol forma d'organització social en la qual els valors, normes i formes de comportament determinants per al desenvolupament de les relacions socials són establerts i controlats pels pares, en qualitat de caps de família.”* (Wikisofia: Patriarcat, 2020)

Aquest terme fa referència a la forma de domini i organització social que comparteixen quasi totes les societats que fins ara no s'ho havien començat a qüestionar. Totes les societats conegudes contenen, en un grau o un altre, els diferents trets que identifiquem com patriarcat en els quals, bàsicament, els homes creuen tenir més poder que les dones i elles es troben sotmeses a les seves ordres.

A l'edat mitjana, en moltes cultures antigues, els homes tenien un control total sobre les seves famílies i en qüestió, sobre les seves parelles, que eren considerades de la seva propietat. L'home era el cap de la família, qui portava diners a casa i la dona era l'encarregada de cuidar la llar, encarregar-se dels fills i complir totes les necessitats que li dictés el seu marit. Quan la dona no obeïa, apareixia en primer pla les agressions físiques, sexuals... Cal destacar que molts dels matrimonis d'aquells temps eren per conveniència econòmica, social o política; per això, aquelles relacions no hi havia cap rastre d'amor i l'home mai tenia objeccions a l'hora

d'agredir-la si creia que s'ho mereixia sense conseqüències legals o socials. La violència en l'àmbit de la parella era comuna i acceptada en aquestes societats, i les dones tenien poc o cap recurs per protegir-se. En aquesta època, el paper de la dona en la societat era pràcticament inexistent, només eren considerades com a via per tenir descendència i tenir una persona que garantís la seguretat de la llar. En poques paraules, les dones tenien una posició subordinada i limitada en la societat.

En l'Edat Contemporània (segle XIX) la dona encara era considerada com un ésser inferior, la qual cosa ha fet que en els estudis duts a terme la incloguin dins de la població marginada. La dona que patia una agressió havia d'enfrontar-se no només al delicte que havia hagut de suportar, sinó també a ser considerada com a responsable d'aquest; és a dir, passa de ser víctima a ser culpable per a la societat. Per aquest cas, la dona mai tractava de denunciar el maltractament per por a les conseqüències que pogués obtenir ella. A més, es pensava que la violència que rebien les dones era culpa d'elles a causa de la manipulació que podrien haver exercit.

A principis del segle XX, es van començar a formar els primers moviments de dones

Imatge 3: moviment feminista.
LordhenriVoton, iStock by Getty Images,
2020

i els defensors dels drets de les dones van començar a destacar la necessitat de posar fi a qualsevol mena de violència masclista. Alguns països van començar a introduir lleis per protegir les dones i que poguessin tenir els mateixos drets que els homes (ex. el dret a vot). Tot i així, la gent aliena al problema continuava sent ignorant davant de la gravetat del conflicte, els sistemes judicials encara estaven lluny de reconèixer

totalment aquest problema i les mesures per solucionar-ho no eren gens eficaces.

El moviment feminista dels anys setanta i vuitanta del segle XX van posar al tant del problema del maltractament a les dones, dins d'una societat que li costava assimilar

la idea d'igualtat. La prioritat durant aquells anys van ser la creació de cases d'acollida, aconseguir fons per cobrir totes les despeses i allunyar a les dones maltractades dels seus agressors. Van optar per la idea de publicitar números de telèfon d'ajuda als diaris cada vegada que sortia una notícia d'un assassinat d'una dona a mans de la seva parella. Automàticament, les trucades a la policia i les línies d'atenció a les víctimes de violència de gènere es van col·lapsar i les dones a les cases d'acollida van augmentar.

A finals del segle XX i principis del segle XXI, la violència en l'àmbit de la parella va guanyar més atenció pública i es va començar a reconèixer com un problema seriós en molts països. El moviment feminista va jugar un paper fonamental en la lluita per l'eliminació de la violència en l'àmbit de la parella i va defensar els drets de les dones en aquest àmbit. Es van formar organitzacions i refugis per a les víctimes de violència en l'àmbit de la parella, i s'han establert línies telefòniques d'ajuda per oferir suport i orientació a les dones afectades.

Actualment, tot i que podem trobar grans avenços, les dades actuals són realment preocupants.

Violencia doméstica y violencia de género - Año 2022

		Violencia de género	Violencia doméstica
Víctimas	1,2	32.644	8.151
Personas condenadas	3,4	36.161	7.022
Personas denunciadas	1,4	33.209	6.813

Imatge 4: Taula on representa les víctimes, persones condemnades i persones denunciades per violència de gènere i violència domèstica. Institut Nacional d'Estadística. 2022

Segons l'Institut Nacional d'Estadística, el nombre de dones víctimes de violència de gènere va augmentar un 8,3% l'any 2022, fins a 32.644. La taxa de víctimes de violència de gènere va ser d'1,5 per cada 1.000 dones de 14 i més anys. El nombre de víctimes de violència en l'àmbit de la parella va disminuir un 1,1%. L'any 2022 va haver-hi 32.644 víctimes de violència de gènere de les quals 8.151, són de violència en l'àmbit de la parella només a Espanya. Són 53 les dones assassinades el 2023 en data de l'1 de desembre, segons el Ministeri d'Igualtat d'Espanya.

2.2 Antecedents de l'agressor

Quintana de Portafax, N. (2023), entre d'altres, relacionen l'aparició de casos de violència masclista amb algun trauma o vivència viscuda en el passat de l'agressor, com el mateix tipus de violència (o una altra) que ara està exercint a la seva parella o bé altres fets com la falta de figura materna o paterna, problemes familiars, conflictes en el passat...

A continuació es presenten alguns factors de risc que poden determinar el perquè un agressor es comporta de manera agressiva i violenta:

2.2.1. Infantesa i nucli familiar

Molts homes empresonats relacionats amb la violència en l'àmbit de la parella han reconegut ser testimonis d'aquesta violència durant la seva infantesa a l'àmbit familiar o víctimes de violència física per part del seu progenitor. Bé se sap que els infants sempre tenen els seus progenitors com a referents a l'hora de prendre

Imatge 5: Un pare exercint violència a la seva filla. Simarik. iStock by Getty Images. 2021

decisions i sempre pensen que els seus actes estan ben fets. És per això que a mesura que van creixent, comencen a desenvolupar un caràcter agressiu reflex del caràcter del seu pare, que comença amb baralles a l'escola sense importància i acaba, amb el pas del temps, amb antecedents penals de baralles físiques i agressions físiques cap a la seva parella o a altres persones. Si un nen és criat en un entorn

on el comportament violent és habitual, la probabilitat que aprengui a utilitzar la violència com a forma de resoldre conflictes augmenta.

En la seva primera recerca, Owen i Straus (1975), dos investigadors sobre el tema, suggereixen d'una banda, que si l'educació obtinguda per part de la figura paterna és molt autoritària, els càstigs físics poden ser usuals. Per una altra banda, els homes que han vist barallar-se als seus progenitors en el passat, eren 2,5 vegades

més propensos a comportar-se de manera abusiva amb la seva parella actual. En aquesta mateixa línia apunta Berkowitz (1993) que les persones exposades a la mateixa al llarg dels seus anys tendeixen a adoptar els mateixos comportaments i a mostrar les mateixes inclinacions agressives d'adults. (Soria Verde, 2007)

Molts cops no fa falta que el progenitor exerceixi violència física perquè en el futur el seu fill desencadeni conductes violentes. Els divorcis durs poden ser un efecte molt negatiu per la salut mental d'un infant i davant el seu desenvolupament emocional. Les contínues disputes entre els dos de qui es queda amb la custòdia del fill o la filla, la falta de comunicació amb l'infant perquè doni el seu punt de vista i mirar el que és millor per a ell, faran que aquest perdi la confiança amb ells i que aquests no s'adonin que fa la seva filla o fill ni com és en realitat. L'infant aprendrà a resoldre els seus conflictes sol i sense cap ajuda ni ningú que li instrueixi. Per la desestructuració familiar que podria haver tingut l'agressor, pot no haver après habilitats adequades per gestionar les seves emocions i resoldre conflictes de manera saludable durant la seva infància. Si no es busca ajuda per tractar la ferida, això pot comportar molts problemes d'acord amb la seva conducta de cara al seu futur.

Imatge 6: Conflicte entre els progenitors davant el fill. Nastasic. IStock by Getty Images. 2021

Molts nens que es crien en llars en els que es dona violència masclista (verbal o física) resten importància a la violència que exercia el seu pare i es refereixen amb major freqüència al comportament de la seva mare dient comentaris com: “És que la meva mare mai li feia cas”, “És molt exagerada”, “Sempre li portava la contrària al meu pare en tot”, com si fos ella fos la responsable el seu pare exercís violència sobre ella. Això és un problema molt greu perquè es comencen a detectar pensaments masclistes i normalitzant una conducta agressiva.

2.2.2. Desenvolupament de relacions anteriors

Un home violent es podria caracteritzar per un alt nombre de separacions de relacions anteriors i una necessitat elevada de conèixer dones com a signe de dependència i necessitat d'estar acompanyat. Es relacionen aquestes actituds amb una persona que ha tingut falta d'afectivitat i amor a la seva infantesa o bé, ha patit l'absència d'alguna persona propera.

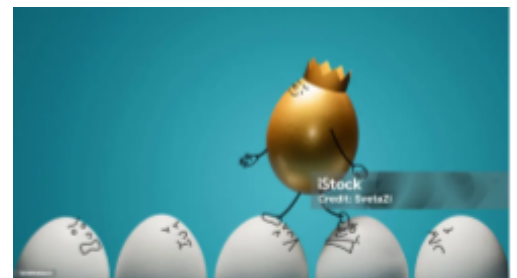
A mesura que canvien de relació, la probabilitat de què l'agressió es torni a produir és molt elevada, amb major quantitat i gravetat. És molt poc probable que un agressor comenci una nova relació i en aquesta no exerceix-hi cap mena de violència quan en les anteriors si ho va exercir. Pot haver-hi casos on l'home ha estat conscient dels seus actes i ha pres la decisió d'anar a teràpia i de tractar de canviar la seva conducta. En contra, si l'agressor no ha fet cap treball d'autocrítica, pot continuar amb la mateixa actitud amb futures relacions perquè continuarà pensant que la seva actitud és correcta.

2.3 Aspectes interns i externs que poden afectar a la conducta de l'agressor

2.3.1 Perfil de personalitat i trastorns psicològics

La conducta de l'agressor té un paper fonamental quan es parla d'una relació on s'exerceix violència de gènere i cal destacar tots els aspectes tant interns com externs que elaboren la seva personalitat agressiva i dominant.

Al llarg dels anys, quan es començava a fer més real i es prenia consciència que les relacions amb violència eren més habituals del que es creia, la psicologia va començar a interessar-se en la conducta de l'agressor. Soria Verde (2019) com altres especialistes van detectar que la majoria dels agressors seguien un patró bastant determinat com a

Imatge 7: Representació visual de narcisisme. SvetaZi. iStock by Getty Images. 2018

característica comuna: el narcisisme, que és un terme que s'utilitza en psicologia per a descriure un patró de comportament i trets de personalitat caracteritzats per:

- ❖ Autoestima exagerada: Tenen una opinió extremadament alta de si mateixos, poden exagerar els seus assoliments i habilitats i sempre es creuran que estan per sobre de tothom.
- ❖ Necessitat d'admiració: Busquen constantment l'admiració i l'elogi dels altres, tant de la seva parella com d'amics i poden sentir-se ferits si no reben l'atenció que creuen que mereixen.
- ❖ Falta d'empatia: Poden mancar d'empatia cap als sentiments i necessitats dels altres, ja que tendeixen a centrar-se en si mateixos i només donen importància al seu dolor. Mai acceptaran que no tenen la raó i que han comès un error.
- ❖ Manipulació: Tendeixen a manipular a les persones per a aconseguir els seus objectius sempre tractant de quedar ell com el "bo" i poden tenir dificultats per a establir relacions autèntiques i saludables.
- ❖ Enveja i rivalitat: Solen sentir enveja dels altres i poden veure a uns altres com a competidors a vèncer en lloc de companys.
- ❖ Fragilitat en l'autoestima: Malgrat la seva façana d'autoconfiança, les persones narcisistes poden ser molt sensibles a la crítica i poden reaccionar amb ràbia o menyspreu quan se senten ferides.

La verdadera cara dels agressors

L'home fora de la llar es presenta com una persona normal, educada i respectuosa amb la seva parella quan hi ha gent al seu voltant. Per això, en molts casos, quan les relacions externes s'adonen de la violència que hi havia dins d'aquella relació aparentment idíl·lica acostumen a dir *"No m'ho imaginava per res, se'l veia un bon home, no el veiem capaç de fer aquestes barbaritats!"*. L'agressor tendeix a comportar-se naturalment com un home decent quan en realitat, és una mascareta que cobreix a un home violent, controlador i manipulador. La dona acostuma a veure a la seva parella com "el nòvio perfecte" davant de la gent, però ella sap que en

arribar a casa o quan estiguin en la intimitat, ell descarregarà tota la ira acumulada en ella.

La seva ira només va cap a la parella, no són homes enfadats amb el món. Moltes vegades es relaciona un agressor amb una persona seriosa, maleducada i desagradable amb la gent, però això es troba molt lluny de la realitat. Sempre tractaran d'amagar la seva veritable cara davant els altres. Per això, com s'ha dit anteriorment, la gent del voltant se sorprèn quan s'adonen que maltracta a la seva parella.

Encara que sempre es cregui que són les víctimes qui presenten dependència emocional, al cap i a la fi, els agressors també ho són. Els agressors poden desenvolupar una dependència emocional cap a la seva parella, veient-la com un lligam amb el món dels sentiments i poden ser igual de dependents que la víctima.

És important tenir en compte que no tots els perpetradors de violència en l'àmbit de la parella sofreixen trastorns psicològics, a pesar que una varietat d'aquests poden contribuir al seu comportament violent. Tots els factors familiars, socials, culturals i individuals poden interactuar per a causar violència en l'àmbit de la parella, que és un problema multifactorial. Algunes de les malalties psicològiques que poden tenir els agressors de violència en l'àmbit de la parella són:

Trastorn de personalitat antisocial (APD): Els qui pateixen APD poden ignorar constantment els drets d'altres persones, mancar d'empatia i tenir comportaments impulsius. Les persones amb trastorn de la personalitat antisocial tendeixen a fer enfadar o molestar als altres de manera intencional i manipulen o tracten als altres amb crueltat o indiferència. No senten remordiment o no es penedeixen del seu comportament.

Trastorn explosiu intermitent: Trastorn de conducta caracteritzat per esclats d'ira i/o violència. L'agressió impulsiva no és premeditada, i es defineix per una reacció

desproporcionada a qualsevol provocació, real o percebuda. De vegades s'observen canvis afectius abans d'un esclat, com ara tensió o canvis d'humor.

Les persones que pateixen **Trastorn límit de la personalitat (TLP)** són un grup de trastorns mentals que presenten desviacions significatives respecte a la manera com les persones perceben, pensen, senten i es relacionen amb la resta. Es caracteritza per la inestabilitat en les relacions personals, les emocions extremes, la distorsió de l'autoimatge i la manca de control dels impulsos. Poden tenir dificultats per a controlar les seves emocions i interaccions socials, la qual cosa pot provocar violència en les relacions íntimes.

Trastorn d'estrès posttraumàtic (TEPT): El trastorn d'estrès posttraumàtic és una afecció clínica que pot sorgir després d'haver viscut una experiència traumàtica. Aquest trastorn es caracteritza per la presència de símptomes distintius que inclouen la reviviscència de l'esdeveniment traumàtic, una elevada activació emocional, evitar situacions o estímuls relacionats amb el succés i alteracions en l'estat d'ànim i en el pensament.

La **depressió** és un trastorn de l'estat d'ànim que es caracteritza per una profunda sensació de tristesa, desesperació i falta d'interès o plaer en les activitats quotidianes. Els símptomes de la depressió poden incloure canvis en l'apetit i el pes, dificultats per a dormir o dormir en excés, fatiga, sentiments d'inutilitat o culpa, dificultat per a concentrar-se i pensaments de suïcidi o autolesions.

L'**ansietat** és una resposta normal del cos a l'estrès, però quan aquesta resposta es torna excessiva, incontrolable i pertorbadora en la vida quotidiana, es considera un trastorn d'ansietat. Els símptomes de l'ansietat poden incloure preocupació excessiva, nerviosisme, tensió muscular, sudoració excessiva, tremolors i dificultat per a respirar.

2.3.2 Consum de drogues i/o alcohol.

L'alcohol i les drogues. Un detonant?

Des de fa anys, ja s'ha pogut relacionar l'alcohol i les drogues amb la violència en l'àmbit de la parella com a mesura per entendre si aquesta és una raó per la qual es

produeix aquest tipus de violència o possiblement, no té res a veure.

Imatge 8: Substàncies addictives, com a alcohol, cigarrets i drogues. Monticello. IStock by Getty Images. 2017

Les drogues són substàncies que actuen sobre el nostre sistema nerviós central. En el cervell, les drogues actuen sobre els neurotransmissors alterant i pertorbant el funcionament correcte, la qual cosa afecta la conducta o l'estat d'ànim.

“En la nostra societat, com en moltes altres, els individus aprenen que no hauran d’assumir responsabilitat pel seu comportament embriac. En la nostra cultura (...) és un “temps mort” en les normes usuals de conducta. El “temps mort”, combinat amb la necessitat d’encobrir o d’eludir la responsabilitat de la violència familiar (...) proveeix la perfecta excusa en el camp de la violència en l’àmbit de la parella: “Jo no sabia el que feia quan estava borratxo”, és l’excusa més sovint escoltada pels qui treballen en l’àmbit de la violència familiar. Quan les dones conten que les seves parelles són com a “Dr Jekyll i Mr, Hyde”, estan proveint l’excusa que les seves parelles necessiten per a justificar les seves conductes violentes. Els pares i companys violents aprenen que, si no volen ser considerats responsables de la seva violència, han de beure i pegar, o almenys, dir que estaven embriacs” (Gelles y Straus, 1988, pàg 45-46).

Existeixen teories que s’han relacionat amb el consum de substàncies perjudicants que condicionen la conducta dels agressors:

-Teoria de la desinhibició: “La desinhibició és una falta de moderació manifestada en el menyspreu de les convencions socials, la impulsivitat i la mala avaluació del risc. La desinhibició afecta els aspectes motors, instintius, emocionals, cognitius i perceptius amb signes i símptomes similars als criteris de diagnòstic per a la

mania.”(Valenzuela, 2020). És a dir, que el consum de les drogues i l'alcohol provoca la incapacitat de moderar tots aquells sentiments negatius, per això, quan els agressors consumeixen aquestes substàncies, l'agressivitat s'apodera d'ells i ho paguen amb la persona més propera que tenen: la seva parella. Trenquen els mecanismes de mantenir els impulsos i deixen de pensar èticament i moralment.

-Teoria del deteriori cognitiu: El deteriori cognitiu són les alteracions en el pensament, l'aprenentatge, la memòria, el judici i la presa de decisions. L'alcohol produeix danys cerebrals i neuronals que són interns a l'escala de l'Hipocamp, Hipotàlem i Cerebel.

El consum de drogues i alcohol pot afectar el desenvolupament emocional i neuronal. Les drogues poden modificar el pensament, la conducta i a la llarga la manera de ser de la persona. El cervell és una de les parts més complexes i delicades del cos i en depenen els sentiments, la forma de pensar i la capacitat de com relacionar-nos amb altres persones.

Les seqüeles mentals de la drogaddicció són irreversibles o poden necessitar temps, tractament i esforç per a superar-se. Algunes drogues, com les metamfetamines o l'abús crònic d'alcohol, poden causar dany cerebral significatiu a llarg termini. Aquest mal pot afectar la cognició, la memòria, les habilitats motores i el comportament. Encara que el cervell té una certa capacitat de recuperació, en alguns casos, els danys poden ser permanents. La drogoaddicció està associada amb un major risc de desenvolupar trastorns mentals, com la depressió, l'ansietat o l'esquizofrènia. Si bé aquests trastorns poden ser tractats i gestionats, poden persistir al llarg del temps i requerir atenció contínua.

Els efectes secundaris que comporten les drogues i l'alcohol, s'ha pogut relacionar que els agressors es comporten de manera més violenta quan recentment han consumit substàncies il·legals.

2.3.3. La desocupació

La desocupació i les seves conseqüències psicològiques és un tema de gran rellevància avui dia. La desocupació té la capacitat de generar un fort impacte en la vida personal i en el benestar de les persones. Al costat dels efectes socioeconòmics que comporta estar desocupat, és important destacar com a principal conseqüència d'aquesta situació el deteriorament de la salut mental de les persones.

Els efectes negatius sobre la salut mental aprofundeixen a mesura que la condició de desocupació s'allarga en el temps. La resposta psicològica davant els problemes de desocupació tendeix a variar en relació amb l'edat, classe social, responsabilitats econòmiques i la personalitat de cadascun. L'impacte psicològic de la desocupació pot derivar en problemes gastrointestinals, cansament físic, així com desequilibris alimentaris, com la pèrdua de l'apetit o el fet de menjar de forma compulsiva. L'estrès que pateix la persona per aquesta situació de desocupació, pot segregat hormones com el cortisol i l'adrenalina que afecten el correcte funcionament de l'organisme. A conseqüència de l'estrès permanent, els individus en l'atur tenen majors probabilitats de patir problemes cardiovasculars, dolors musculars, hipertensió, canvis d'humor, etc.

Imatge 9: Sentiment de frustració a causa de la desocupació. Sarinya Pinngam. 2017

Síntomes que pateix el desocupat.

-Sentiments de fracàs: El fracàs és un dels principals sentiments que pot arribar a experimentar una persona que posseeix problemes de desocupació. La persona experimenta la sensació d'haver fallat, sentiment de culpa, responsabilitat per la seva actual situació laboral...

-Pèrdua de motivació: El no aconseguir ocupació després d'un possible llarg període d'intents fallits, fa que les persones experimentin desmotivació, la qual influeix directament sobre els seus desitjos i esforços per aconseguir una nova ocupació.

-Sentiments de vergonya: Aquest sentiment es posa de manifest en reconèixer la situació de desocupació enfront d'altres persones. Per a un important percentatge de la població, l'ocupació posseeix un caràcter dignificador, que impulsa a les persones a sentir vergonya en reconèixer la seva desocupació.

-Sentiments de desesperança: Depenent de les condicions econòmiques de l'aturat, perdre un treball o romandre aturat durant un llarg període de temps produeix desesperança; especialment en persones que posseeixen necessitats o responsabilitats econòmiques que només poden ser ateses a través del seu propi treball.

Per aquests símptomes, la desocupació ha estat molt relacionada amb la violència en l'àmbit de la parella. La desocupació pot alterar la dinàmica de poder en una relació. Molts homes, per culpa del seu narcisisme i que des de ben petits els han ensenyat que són els responsables de portar diners a la llar, la desocupació pot ser un cop molt dur en la seva autoestima. La persona desocupada pot sentir-se menys segura de si mateixa, mentre que la parella que treballa pot sentir una major càrrega emocional i financera. El desocupat es trobaria sempre a casa, sumit en la misèria, sense ganes de fer res o esperant resposta d'alguna altra feina. El sentiment de vergonya davant la seva parella i el sentiment de fracàs el podrien portar a recórrer substàncies il·legals o a l'abús de l'alcohol, ja que està demostrat que la gent quan passa per un moment difícil durant la seva vida, són més propensos a consumir drogues o begudes alcohòliques com a mitja d'escapatòria per no pensar en la seva situació actual. A aquest fet, si se li suma la falta de comunicació amb la seva parella i la vergonya que poden sentir molts homes que en aquell moment sigui la seva parella qui tiri endavant la seva família (econòmicament parlant), pot portar a múltiples baralles a causa de l'estrès i l'exasperació.

Per tant, tot això podria desencadenar en què un home dugués a terme actes de violència verbal i/o física contra la seva parella, persona més propera a ell i que la utilitzaria com a via per descarregar la seva frustració o ràbia davant d'aquesta situació.

2.3.4 Influència de l'aparició d'un fill en la relació

L'aparició d'un fill en la relació pot afectar a nivells extrems si aquest no és desitjat o si és una via que utilitza l'agressor per a fer mal a la seva parella. Ha estat relacionat l'abús infantil amb una antiga violència cap a la parella abans de l'aparició del nen. Molts cops, els agressors fan servir fills per ferir a l'altra persona. Acostumen a convertir els nens com peons per manipular, dominar a la seva parella i sotmetre-la a la seva voluntat per assegurar-se que no marxa. Davant la gent, l'agressor voldrà demostrar que és el millor pare i que mai seria capaç de fer mal als seus fills, quan a l'hora de la veritat els manipula, els agredeix i fins al punt de poder causar-los la mort només per demostrar a la seva parella del que és capaç de fer (violència vicària) o bé, matar a la seva parella davant els fills. Molts agressors perden el

Imatge 10: Família desestructurada. Romolo Tavani. IStock by Getty Images. 2019

sentiment de paternitat quan veuen que els fills són les persones més apreciades per la seva parella.

La violència que s'exerceix sobre les dones en l'àmbit de la parella també afecta als menors que integren el nucli familiar. Segons un estudi realitzat per l'ONG "SavetheChildren" el 2010 sobre *Anàlisi de l'atenció als fills i filles de dones víctimes de*

violència de gènere en el sistema de protecció a la dona diu que els nens i les nenes són víctimes de la violència de gènere que s'exerceix sobre les seves mares, són víctimes en tots els casos de violència psicològica i a vegades també física directa. Els nens que creixen en llars violentes corren el risc més gran de desenvolupar trastorns psicològics. Per culpa d'aquests trets, els infants estan més exposats a contraure problemes de socialització (aïllament, inseguretat o agressivitat),

problemes d'integració a l'escola (falta de concentració, disminució del rendiment, etc.), símptomes d'estrès posttraumàtic (insomni, malsons, fòbies, ansietat.), símptomes depressius (plor, tristesa, aïllament.) o alteracions del desenvolupament afectiu (dificultat per a manejar les emocions i internalització de rols de gènere erronis.)

Les circumstàncies en les quals els i les menors poden estar exposats a la violència de gènere poden ser de manera directa en el moment de produir-se el fet violent, ja que l'agressor moltes vegades no té rapar en exercir violència a la seva dona davant el seu fill, com per demostrar a l'infant que la seva mare es mereix això. Els fills que veuen episodis violents entre els seus pares presenten amb freqüència molts dels mateixos trastorns conductuals i psicològics dels nens que són maltractats directament.

La vivència per part dels nens de situacions de violència tant física com psicològica cobra un significat crucial, ja que les experiències viscudes en la infància constitueixen un factor de vital importància per al posterior desenvolupament i adaptació de l'infant al seu entorn. Els nens aprenen a definir-se a si mateixos, a entendre el món i com relacionar-se amb ell a partir del que observen en el seu entorn més pròxim. D'aquesta manera, la família és considerada com el primer agent socialitzador del nen i el més determinant a l'hora de la instauració de models apropiats de funcionament social. Les relacions familiars, especialment els estils de criança i la relació entre els pares, influeixen sobre la capacitat del nen per a l'autoregulació de les seves conductes i emocions i sobre el significat que atribuirà a les relacions interpersonals.

2.4 Fases del desenvolupament d'una relació amb violència en l'àmbit de la parella

2.4.1 Desenvolupament de la relació entre l'agressor i la víctima abans del crim

El cicle de la violència

Lenore E. Walker és una psicòloga nord-americana, que en la seva obra "The Battered Woman" de 1979, recull el que l'autora denomina "Cycle of abuse" o "Cicle de la Violència", en referència al cicle que les víctimes de violència de gènere, viuen respecte del seu maltractador:

-Primera fase: fase d'acumulació o de construcció de tensió:

En aquesta fase trobaríem actes de violència menor com l'abús verbal (menyspreus, ira continguda, insults, etc.) lligat a conflictes quotidians sense importància (economia familiar, filles i fills, moments personals, etc.). El futur agressor comença a controlar diferents aspectes de la vida de la seva parella (no deixar que es maquilli "perquè sense maquillar està més guapa", no deixar-li convidar les amigues a casa...).

La dona creu tenir un cert control sobre aquests incidents i tracta d'evitar l'increment de la violència del seu maltractador: intenta calmar-ho, evita fer el que creu que li pugui molestar, sent culpabilitat... Finalment, entra en un estat de submissió per evitar tot l'empipament i que la violència no augmenti. Deixa de banda totes les seves idees o conductes per les quals pot tenir conflictes amb la seva parella i acaba pensant igual que ell. Aquest fet s'anomena "*control coercitiu*" que comporta acabar per complet amb

Imatge 11: Cercle de la violència de Lenore E. Walker. Paula Calvo. Asociación Española de Psicología Sanitaria. 2023

la llibertat de la víctima i provocar el seu aïllament social.

-Segona fase: la fase d'agressió o descàrrega de tensió.

Augmenta la intensitat de les baralles i de la violència psicològica i comencen els casos de violència física i sexual (insults, violència física, llançament d'objectes, baralles, rebuig a la parella, etc.). El maltractador descarrega tota la seva agressivitat que sent cap a la seva parella, sentint així alleujament una vegada finalitzada la discussió. La dona es concentra a sobreviure i complaure, tranquil·litza al maltractador sent servicial i amable i es convenç que aquesta situació ha estat un cas puntual sense importància que no tornarà a ocórrer.

-Tercera fase: la fase del penediment, conciliació o «lluna de mel».

Moment de "calma" amb demandes de perdó, escenes de penediment per part del maltractador, promeses de buscar ajuda i comentaris de "no tornarà a succeir" "no em deixis, no puc viure sense tu". La dona creurà aquests propòsits de correcció i intentarà que la relació funcioni. Si ella l'abandona, ell podria ser capaç de prometre o fer qualsevol cosa perquè això no succeeixi inclús amenaces de prendre's la vida.

Si es produeix el primer cicle de violència, augmenta la probabilitat que es desencadenin les següents fases, que al seu torn seran desencadenats per menys estímuls i amb major intensitat. En molts casos s'entra en una espiral de violència que cada vegada va a més i la gravetat dels episodis augmenten a nivells molt extrems. Com més persisteix aquesta condició, més abusiva es torna la relació i més cròniques són les conseqüències psicològiques, per la qual cosa, menys favorable és el pronòstic per a la seva recuperació.

La separació de la relació

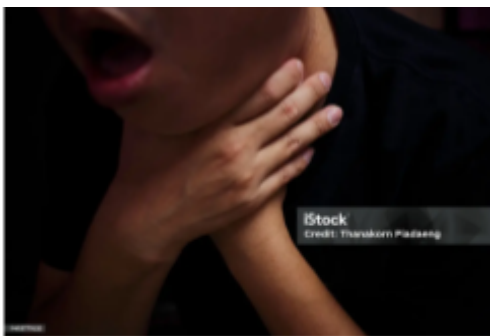
El punt més perillós físicament per a una dona és en el moment de la separació, quan la dona es rebel·la i l'home s'adona que la ruptura és inevitable. En aquest moment, si hi ha antecedents de maltractament físic, si alguna vegada la va agredir o amenaçar anteriorment, amb una arma o un objecte perillós, si l'home no accepta plenament la ruptura, si es comporta de manera agressiva, si consumeix alcohol i drogues o si té canvis psicològics (gelosia desraonada, impulsivitat, dependència emocional, depressió, etc.) la dona està en perill. Escapar d'una relació de maltractament no et garanteix que el perill hagi passat, per la qual cosa, les víctimes

tracten d'escapar activament però molt a poc a poc i estudiant tots els seus moviments.

D'acord amb les estadístiques, el grau de perillositat segueix una progressió temporal específica: la perillositat es dispara quan una víctima de maltractaments intenta deixar el seu maltractador, després encara és molt alta durant els tres mesos següents i descendeix una mica els nou mesos posteriors; i finalment passat un any baixa bruscament.

Agressió física: l'estrangulació.

Segons la doctora Sylvia Vella (2007), el 60% de les víctimes de violència de gènere ha patit estrangulació en algun moment durant el curs d'una relació abusiva. Els perpetradors acostumen a ser homes en un 99% dels casos. Les dones que són estrangulades per les seves parelles fins al punt de perdre el coneixement corren major risc de morir durant les 24 o 48 hores següents a l'agressió a conseqüència d'un ictus, una trombosi o asfixiades per aspiració del seu propi vòmit. Aquestes agressions poden produir danys cerebrals, ja que venen acompanyades per forts

Imatge 12: Representació de l'estrangulació. Thanakorn Pindaeng. iStock by Getty Images. 2023

traumatismes cranials. El diagnòstic poques vegades es formalitza, es resta importància a les agressions i a les lesions derivades d'aquestes i es processa el maltractador per imputacions de menor importància. Només el 15% de les víctimes presenta lesions visibles com perquè s'incloguin fotografies de les mateixes a l'atestat policial. Els hospitals moltes vegades donen l'alta a les víctimes sense fer-los un TAC o una ressonància magnètica.

Els símptomes d'aquestes lesions són, entre d'altres, problemes de vista i d'oïda, convulsions, pèrdues de memòria, dolors de cap i desmaís; i aquestes conseqüències poden fer que moltes dones perdin la seva feina, la custòdia dels seus fills i en molts casos reben molt poc suport psicològic, mèdic i econòmic.

La majoria de les lesions causades per aquest tipus d'agressions són internes i amb freqüència l'estrangulament resulta ser la penúltima agressió d'un maltractador abans de cometre un homicidi, és a dir, després de l'intent d'estrangulament el següent pas és l'homicidi, no va cap endarrere.

Tot i així, hi ha agressors que maten sense cap historial previ d'estrangulació, igual que hi ha agressors que estrangulen i que mai arriben a l'homicidi.

2.4.2 Actituds de la víctima davant els indicadors

Cal destacar molt dels impulsos i actituds de la víctima davant els indicadors de l'agressor. És necessari tenir clar que cada relació és un món i les víctimes no sempre actuaran de la mateixa manera o totalment diferent del que s'explicarà a continuació.

La víctima, en la majoria dels casos, decidirà perdonar la majoria de les situacions de violència amb el pensament que només ha estat un moment determinat i que no tornarà a succeir. Quan s'adonen que les agressions comencen a ser més habituals, no plantegen el fet de denunciar per por a la soledat. La por el canvi i d'adonar-se realment que estan patint violència les fa mantenir al seu lloc. Quan els casos augmenten, la víctima va perdent tota la seva essència fins al final acabar sent una persona totalment diferent de la qual era a l'inici.

“En la dona sorgeix almenys dues fonts, d'una banda, relacionada amb l'estatus subordinat de la dona en la societat i la família, i per un altre a conseqüència de l'estat psicològic pel tracte abusiu reiteratiu de la seva parella, conegut com la Síndrome de la Dona Maltractada.” (Lenore Walker, 1986)

Lenore Walker diu que la Síndrome de la Dona Maltractada està constituïda per sis grups de criteris:

- Records pertorbadors dels esdeveniments traumàtics.
- Hiperexcitació i elevats nivells d'ansietat.

- Conducta elusiva i entumiment emocional expressats normalment en forma de depressió, minimització, renúncia, dissociació i repressió.
- Relacions interpersonals conflictives a causa del poder exercit per l'agressor i les seves mesures de control.
- Distorsió de la imatge corporal i malalties físiques o somàtiques.
- Problemes sexuals.

Per què la víctima no denuncia?

Aquest tema és molt qüestionat per la gent de l'entorn aliè a la relació, ja sigui família, amics, gent que no té res a veure amb la parella i veuen la notícia de violència de gènere a les notícies. *“Si un home ha matat a la seva parella, aquesta ha hagut de rebre assetjament a casa. Doncs, per què aquesta no ha denunciat quan era a temps?”* Aquests són alguns tipus de comentaris que fa la gent quan reben la notícia.

Aquestes són unes quantes raons per les quals la víctima decideix no denunciar que està rebent violència en l'àmbit de la parella per part de la seva parella (a l'annex 6.1 es trobaran aquests apartats desenvolupats):

- **Esperança a què la situació canviï**
- **Por a les conseqüències**
- **Manca de suport**
- **Vergonya i por social**

Les víctimes moltes vegades són conscients que la justícia no serà ràpidament eficaç en situacions com aquestes i que del temps que transcorre d'ençà que posa la denúncia i es realitza el judici, pot passar molt de temps; també són molt conscients que no tindran un policia que les protegeixi les 24 hores del dia. Per això, molts cops acaben excusant als seus maltractadors davant la policia per la seva pròpia seguretat i la dels seus fills.

Molts cops (quan hi ha l'aparició de fills en la relació) les dones tendeixen a aguantar per por que algun cop, les agressions vagin cap a ells; i si així és, normalment és el moment on les dones diuen prou. Tot i així, que decideixin quedar-se, té un temps limitat, mentre van buscant la manera més segura d'abandonar-los.

2.5 Moment del crim. Com es desenvolupa?

Escena del crim

El principal indicador de risc d'homicidi domèstic, per exemple, era la incidència prèvia d'avisos per violència de gènere. Molts casos d'homicidi domèstic la policia ja havia visitat prèviament al domicili de la víctima almenys en una ocasió per un avís de maltractaments.

Segons F.B.I l'escena del crim pot ser organitzada o desorganitzada. La primera es dona amb una persona controlada, amb un pla d'acció violent i que sap en tot moment com vol que es desenvolupi el pla. La segona, amb una persona amb poc control; amb acció impulsiva i caòtica. S'espera depenent del tipus d'agressor, trobar diferents escenes del crim. Les víctimes poden experimentar abús físic, sexuals i psicològics abans de l'homicidi. L'agressor organitzat planificarà un pla molt controlat i organitzat, ha estudiat tots els moviments que realitzarà la seva parella i sempre tractant de no ser descobert i atacarà a la víctima en llocs ocults a tothom, encara que el desorganitzat, pot cometre el crim en un lloc molt visible i en el moment més inesperat a causa de l'impuls de la ràbia.

Imatge 13: Escena del crim. AzmanL. IStock by Getty Images. 2022

És comú que la víctima presenti múltiples bales, que demostra que l'assassí va continuar disparant després de causar la mort de la víctima fins a buidar el cargador de l'arma, com a símptoma d'ira. Normalment, l'agressor anirà a

cometre l'homicidi de la seva parella, però molts cops (si és el cas de l'aparició de

fills), ells també podrien ser els seus objectius. Si és així, és possible que els fills presentin números de tirs desorbitats, perquè l'assassí els podria considerar responsables de les tensions existents en la parella. Aquests fets ofereixen pistes sobre la mentalitat de l'agressor.

S'han vist casos com l'agressor segresta a la seva parella. Però, a diferència de qualsevol altre tipus de segrest; el segrestador no utilitzarà a la segrestada per escapar, sinó que el seu objectiu serà quedar-se tancat amb ella. Només voldran sentir que encara mantenen el control.

Moment posterior al crim

Cal destacar que la reacció posterior al crim per part de l'home té molt a veure amb el tipus d'agressor que s'ha parlat abans. La majoria dels casos, els agressors desorganitzats acudeixen a la via del suïcidi com a única solució; una vegada són conscients de la gravetat dels seus actes, apareix la culpa i la por que tard o d'hora hauran de respondre davant de les autoritats. L'agressor organitzat, en canvi, tendirà a escapar-se i amagar-se per no ser trobat.

En tots dos casos també hi ha la possibilitat que es lliuri a la policia ell mateix.

És típic que passi una bona estona entre el moment en què l'assassí mata a la seva víctima i el moment en què és suïcida. *“És més fàcil matar a una altra persona que matar-se a un mateix”*. Normalment, segons l'hora del seu suïcidi, poden tenir dues opcions:

- 1) Escolliran un lloc còmode de la casa (per exemple, el llit) i allà estirats es prendran pastilles, es clavaràn un ganivet o bé, es pegaran un tir al cap.
- 2) Voldran que la seva mort sigui al més ràpid possible i una vegada agafin l'arma, la utilitzaran estiguin on estiguin.

2.6 Situació després del crim

2.6.1 Trauma de les persones properes a l'agressor i a la víctima

Tothom ja és conscient que una mort de violència en l'àmbit de la parella deixa un gran trauma tant a la gent propera a l'agressor, com la de la víctima: les persones properes a la víctima ha perdut a una persona estimada només pel fet de trobar-se relacionada amb una persona que resultava ser agressiva i tòxica; i les properes a l'agressor, pel fet de no entendre com aquesta persona ha arribat a cometre un homicidi i, a sobre, d'algú que deia estimar. En aquest moment, tota aquesta gent entra en un estat de culpa: *"No el veiem capaç de cometre tal barbaritat!"*. Com s'ha parlat anteriorment, els agressors mai mostraran la seva veritable cara en públic, una persona encantadora en privat, quan realment és una persona cruel i agressiva. *"Mai faria això als seus fills o a ella"* els fills, pels agressors, són una via per ferir a la seva parella, té el mateix sentiment d'amor i d'afecte que a la seva parella, nul. *"Perquè no ho vam saber veure a temps?"*. Una pregunta molt fàcil de resoldre: perquè ells només tractaven d'ensenyar una cara de la relació i la més fosca, no la deixaven veure a ningú. A més, la víctima en aquells moments, ja no tenia contacte amb la seva gent a causa de tot l'aïllament social que va provocar l'agressor sobre ella, llavors era impossible que aquests fossin conscients dels maltractaments que rebia la víctima.

O potser, **"El que no es busca, sovint no es veu"**. La violència en l'àmbit de la parella resulta molt difícil de veure, però en mirar cap en darrera, es veu molt clar. Com aquell blau que li vas veure a la cara i et va dir que havia estat resultat de caure per les escales quan anava carregada de coses, o bé, que a poc a poc la veus més prima, sense un somriure a la cara, amb roba ample... De primeres podem pensar que de veritat ha estat un accident, que s'ha aprimat per gust propi o que ha canviat la seva forma de vestir... Però a l'hora de la veritat, a poc a poc, i si de veritat ens fixem, les peces del puzzle van encaixant soles.

2.6.2 Programes de reeducació i reinserció per l'agressor

Programes i mesures contra la violència en l'àmbit de la parella

Quan la societat va començar a adonar-se que la violència en l'àmbit de la parella no era un conflicte privat i que era un problema molt més quotidià del que la gent s'imaginava, aquí a Espanya, es van començar a implantar programes de reeducació per conscienciar a la tothom de la gravetat del problema.

A continuació es presentaran diversos programes per a la reeducació d'agressor de violència masclista de manera resumida. A l'annex 6.2 es trobaran aquests programes de manera més extensa.

-La formació com a mesura de prevenció

Moltes organitzacions desenvolupen programes de prevenció i reeducació per a joves d'Educació Secundària Obligatòria (ESO) i mòduls de xerrades per a professionals. A més, l'ESO fa cursos d'educació en igualtat per al professorat cada any.

-Sensibilització de l'opinió pública

Imatge 14: Teràpies d'inserció. Fotostorm. IStock by Getty Images. 2023

Les organitzacions d'igualtat posen un gran èmfasi a fer arribar certs missatges a la gent a través dels mitjans de manera que tothom entengui que la gent no ha de ser negativa davant un problema que mata moltes dones cada dia. En aquesta línia, l'Institut Català de les Dones ha posat en marxa una sèrie de programes radiofònics d'informació i orientació sobre el tema.

-Centres d'atenció i centres d'acollida

L'Oficina d'Atenció a les Víctimes de Delictes és un servei gratuït d'atenció, acompanyament i orientació a les víctimes i persones perjudicades per la

delinqüència i és el punt de coordinació de les ordres de protecció a les víctimes de violència en l'àmbit de la parella i de gènere adoptades per la justícia catalana.

Aquestes oficines formen part de la Direcció General d'Execució Penal Comunitària i Justícia Juvenil del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, i tenen com a finalitat la informació i acompanyament a les víctimes per tal que puguin exercir els seus drets reconeguts per la legislació vigent, amb una atenció global a la millora de la rehabilitació i protecció individual. S'encarreguen d'assessorar a les víctimes sobre aquests centres d'acollida, serveis d'atenció jurídica, psicològica, social, laboral...

-Rehabilitació dels agressors

Comunitats autònomes com ara Aragó i el País Basc ofereixen atenció psicològica gratuïta als homes amb problemes de control de l'agressió i la violència en l'àmbit de la parella. Els programes ofereixen als homes agressors teràpia individual durant una hora setmanal durant quatre o cinc mesos, amb l'objectiu de desmuntar les nocions de superioritat i inferioritat entre homes i dones, canviar els estereotips de rol de gènere i dotar-los de comprensió situacional, habilitats de comunicació social, problemes. Estratègies de resolució i negociació; en àmbits com el control d'impulsos, la gelosia o, en molts casos, l'ajuda a prevenir l'abús d'alcohol o drogues.

3. Treball de camp: Entrevista amb especialistes dels camps relacionats

A continuació, com a introducció de la part pràctica, es presentaran les tres professionals que han participat en les entrevistes i han col·laborat al recull de dades sobre la matèria:

Per una part està la Marta Lladó, que és una psicòloga que actualment està treballant a l'Hospital de Viladecans fent atenció psicològica als professionals que treballen a l'hospital i és referent d'Igualtat de la zona. Així mateix, també ha

treballat durant 12 anys en una presó gestionant programes psico-formatius obligatoris que han de realitzar homes que han estat condemnats per violència de gènere o sexual.

També forma part l'Eva Garcia, que és una psicòloga que es dedica a acompanyar a les víctimes de violència masclista a l'ICS (Institut Català de la Salut). Dintre de la unitat d'igualtat, s'encarrega d'acompanyar i fer atenció psicològica a les víctimes de violències masclistes. Porta treballant en la seva professió entre 10 i 12 anys.

Finalment, està la Carlota Cruzate, que és treballadora social de la Generalitat i porta 35 anys exercint la seva professió, dels quals 15 en l'àmbit hospitalari a la Vall d'Ebron i 20 anys en un ambulatori. Treballa cara a cara amb la víctima, acompanyant i ajudant en l'àmbit psicològic a totes aquelles dones que han patit violència masclista en algun moment de la seva vida.

Seguidament, es presentarà un resum amb les idees claus extretes de les diverses entrevistes. L'entrevista completa de cadascuna d'elles la podem trobar a l'annex 6.3, 6.4 i 6.5.

Indicadors que una persona pateix violència en l'àmbit de la parella

Les tres professionals coincideixen en l'existència d'evidències físiques que són fàcils de detectar a simple vista, però n'hi ha d'altres psicològiques que són menys aparents, però que poden tenir un impacte molt més significatiu i nociu en una víctima: aïllament, depressió, baixes mèdiques a la feina, autolesions, etc. Per aquest motiu, recalquen en la necessitat d'una perspectiva de gènere per part del personal mèdic per poder detectar casos i adoptar les mesures adients.

Desenvolupament relació víctima-agressor

Confirmen que tot comença amb una situació de desigualtat on la dona es troba subordinada a l'home, amb una sèrie de dinàmiques molt subtils de manipulació per atrapar la dona. Seguidament, es posa en marxa el cercle de la violència de Lenore Walker que representa les etapes d'una relació en què hi ha violència masclista

(explicat en profunditat a l'apartat 2.4) En el moment que l'home comença a ser conscient que la separació de la parella és inevitable es considera el moment de més risc d'agressió o de fins i tot de mort.

Patró de l'agressor

No existeix cap patró que determini a una persona que exerceixi violència masclista. Les raons per les quals exerceix aquesta violència prové d'una cultura i mentalitat masclista agressor, però la seva conducta és totalment lliure i la decisió d'agredir és individual i motivada per motius personals que poden ser diferents respecte a un altre agressor. Encara que no existeix un patró sí que hi ha característiques que normalment comparteixen, entre d'altres, el caràcter possessiu, el narcisisme, la manca d'empatia i la tendència a "romantitzar" conductes tòxiques.

Aparició d'un fill dins la relació

Les tres professionals estan d'acord que l'aparició d'un fill en la relació dificulta el trencament del contacte entre la parella i normalment el fill serà una via que utilitzarà l'home per fer mal a la dona, a través del xantatge, maltractament psicològic, manipulació, violència vicària, etc. Tot i així quan la violència recau sobre el fill, és en aquest moment, en què moltes dones prenen la decisió de separar-se.

Per altra banda, en cas de ser condemnat un home per violència masclista i encara que no hagi exercit violència sobre el fill, automàticament la llei li treu la custòdia sobre ell, ja que el sistema vol protegir-lo.

Influències del passat envers l'actitud de l'agressor

Les tres professionals confirmen que els possibles traumes de la infantesa poden ser un factor de risc, però no són factors determinants.

Denúncies i ordres d'allunyament

La Marta Lladó ens explica que el 2004 van aparèixer per primera vegada els jutjats de violència de gènere, en els quals, si una dona denuncia una agressió, automàticament s'enduen a l'home, passa la nit al calabós i dos dies després,

s'inicia el judici, s'imposa una ordre d'allunyament. En aquests jutjats hi ha jutges específics en la matèria on només tracten aquests temes, per tant, van més de pressa i són més àgils en resoldre'ls que la justícia ordinària.

L'eficàcia dels judicis no té res a veure amb la de les ordres d'allunyament; aquestes es trenquen molt sovint, ja que molts homes no confien en les repercussions i es creuen que poden burlar el sistema. Molts cops, quan decideixen trencar-la és per cometre l'assassinat.

Millores per evitar la mort de dones per part de la seva parella

Fan falta més ajudes, més recursos, més ajuda psicològica, més suport econòmic, actualització de les lleis, sobretot en aquells països on no li donen importància a la violència de gènere, neteja en l'àmbit judicial (que confirmen que està ple de masclisme), moltes formacions i sobretot, educació sobre la violència masclista des de ben petits a les pròximes generacions perquè creixin amb una mentalitat adequada per a la convivència de les dones en la societat i posar fi a totes les creences masclistes en les quals es creu que l'home està per sobre de la dona.

4. Conclusió

Després de l'elaboració de tot el meu treball de recerca, estic molt orgullosa amb mi mateixa per la quantitat d'informació que he trobat i tot el que he anat aprenent a mesura que el realitzava. Penso que el meu treball ha estat molt important i significatiu per ser encara més conscient de la gravetat de la violència en l'àmbit de la parella i de tot el que pateixen aquestes dones quan es troben sotmeses a les seves parelles i amb por de deixar la relació.

La meva hipòtesi inicial era: *Els agressors de violència de gènere que arriben a assassinar a la seva parella han viscut aquest tipus de violència en el seu nucli familiar de petits.*

Partia d'una base amb molt poca informació però amb molta motivació per poder arribar a saber els determinants de la conducta d'un agressor de violència en l'àmbit de la parella. He pogut arribar a la conclusió que aquest fet podria ser cert, però no passa sempre i, per tant, no és determinant. Molts homes que exerceixen violència masclista no han vist aquesta violència en un passat. El fet que l'exerceixin és dependent de la seva personalitat o conducta, o bé, la seva educació, pensaments i creences, així que pot tenir en compte molts factors.

He complert tots els meus objectius fixats a la introducció del treball, ja que he descobert les possibles conductes que pot tenir l'agressor abans d'arribar al crim, he pogut observar el desenvolupament d'una relació en la qual s'exerceix violència de l'home cap a la dona i concloure que segueixen una mena de patró encara que cada relació és un món i també he recollit dades sobre els diferents punts de vista de professionals que atenen la víctima i que han treballat amb els agressors. M'ha quedat per donar resposta a un objectiu: esbrinar els motius que portaria una persona a matar a la seva parella. Si hi hagués una llista de motius per les quals un agressor mataria a la seva dona els especialistes tindrien l'avantatge de poder actuar més d'hora prevenir el crim. Per tant, puc concloure que els motius pels quals un home mataria a la seva parella només es trobaria a la ment de l'agressor i que aquests són injustificables perquè acabi la situació en una mort.

Una altra possible via seria entrevistar directament a agressors que hagin comès aquest crim, però no tinc les opcions necessàries per fer-ho i si fos el cas, tampoc crec estar prou qualificada.

Gràcies a aquest treball i la seva investigació, he pogut aprendre tots els actes que venen els homes com "amor" quan en realitat són actes de violència i de control, els factors de riscos que poden tenir els homes, el desenvolupament d'una relació on apareix maltractament... En definitiva, crec que és un treball molt interessant, amb moltes veritats amagades dels ulls de la societat, i que molta gent no és conscient que aquest és un greu problema de seguretat pública i no només de l'àmbit privat i

per tant, requereix molts esforços per part de tothom per abolir aquest tipus de violència.

5. Fonts d'informació

-Alberdi, I., & Matas, N. (2002). La violència en l'àmbit de la parella. *Informe sobre los malos tratos a mujeres en España*. Barcelona: Fundació La Caixa.
https://ibdigital.uib.es/greenstone/collect/portal_social/import/flacaixa/flacai0007.pdf

-Arostegui, E., Laespada, M. T., & Iraurgi, I. (2016). Violència en parelles adolescents, context recreatiu i consum d'alcohol: anàlisi de les representacions lligades al gènere. *Educació social. Revista d'intervenció socioeducativa*, (63), 49-59. <https://raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/312775/402859>

-Soria-Verde, M. Á., Pufulete, E. M., & Álvarez-Llaberia, F. X. (2019). Homicidios en la pareja: explorando las diferencias entre agresores inmigrantes y españoles. *Anuario de Psicología Jurídica*, 29, 31-39. <https://www.redalyc.org/journal/3150/315060291004/315060291004.pdf>

-Martínez García, M., & Pérez Ramírez, M. (2009). Evaluación criminológica y psicológica de los agresores domésticos. <https://www.recercat.cat/handle/2072/91049>

-Soria Verde, M. Á., & Rodríguez Cortés, L. (2003). Perfil psicológico del homicida doméstico. *Anuario de psicología jurídica*, 13(1), 9-26. <https://journals.copmadrid.org/apj/art/a50abba8132a77191791390c3eb19fe7>

-Blanco, P., Ruiz-Jarabo, C., García de Vinuesa, L., & Martín-García, M. (2004). La violencia de pareja y la salud de las mujeres. *Gaceta sanitaria*, 18, 182-188. https://www.scielosp.org/article/ssm/content/raw/?resource_ssm_path=/media/assets/gv18s1/05violencia.pdf

-Bogantes Rojas, J. (2008). Violencia en l'àmbit de la parella. *Medicina Legal de Costa Rica*, 25(2), 55-60. https://www.scielo.sa.cr/scielo.php?pid=S1409-00152008000200006&script=sci_arttext

-Bodelón, E. (2014). Violencia institucional y violencia de género. In Anales de la cátedra Francisco Suárez (Vol. 48, pp. 131-155).

https://www.scielo.org/article/ssm/content/raw/?resource_ssm_path=/media/assets/gv18s1/05violencia.pdf

-Quintana de Portafax, N. (2023). Influencia de la victimización infantil en la percepción de los agresores domésticos y sexuales.

<https://repositori.upf.edu/bitstream/handle/10230/57936/TFMCRIM2023QuintanaInflu.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

-Méndez, R. G., & Hernández, J. D. S. (2001). La violencia en parejas jóvenes. Psicothema, 127-131. <https://reunido.uniovi.es/index.php/PST/article/view/7856>

-Ares Martínez, G. (2016, July 25). *Antecedentes de violencia en l'àmbit de la parella en el hombre que ejerce violencia de género.* RUC. Retrieved July 16, 2023, from

https://ruc.udc.es/dspace/bitstream/handle/2183/18000/AresMartinez_Graciela_TFM_2016.pdf?sequence=2&isAllowed=y

-Departament d'Igualtat i Feminismes. (2016, May 19). *Violències masclistes.* Departament d'Igualtat i Feminismes. Departament d'Igualtat i Feminismes.

Retrieved July 28, 2023, from

<https://igualtat.gencat.cat/ca/ambits-dactuacio/violencies-masclistes/>

-Salut mental i addiccions. (2016, July 15). *TRASTORNS MENTALS.* Salut mental i addiccions a Santa Coloma de Gramenet. Retrieved September 16, 2023, from

<https://salutmental.info/trastorns-mentals/>

-Snyder, R. L. (2021). *Sin Marcas Visibles.* URANO PUB Incorporated.

<https://www.amazon.es/Marcas-Visibles-Rachel-Louise-Snyder/dp/8417694129>

-Plataforma de Derecho i Ciencias Sociales. (2021, September 24). ▷ *Historia de la Violencia en l'àmbit de la parella (Explicado)* ▷ *Todo sobre Historia de la Violencia en l'àmbit de la parella* ▷ 2023. Plataforma de Derecho y Ciencias Sociales.

Retrieved July 10, 2023, from <https://leyderecho.org/historia-de-la-violencia-en-l'àmbit-de-la-parella/>

-Fernández Montalvo, J., & Echeburúa, E. *Hombres condenados por violencia grave contra la pareja: un estudio psicopatológico.* (...) - Wiktionary. Retrieved September 17, 2023, from <https://academica-e.unavarra.es/xmlui/bitstream/handle/2454/28191/A60.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

-Bogantes Rojas, J. (2008, July 22). *Violencia en l'àmbit de la parella - Medicina Legal de Costa Rica.* SciELO. Retrieved July 12, 2023, from https://www.scielo.sa.cr/scielo.php?pid=S1409-00152008000200006&script=sci_arttext

-Albajes Altell, G. (2005, December 2). *Redalyc.Abuso de alcohol y violencia en l'àmbit de la parella desde una perspectiva de género.* Redalyc. Retrieved July 12, 2023, from <https://www.redalyc.org/pdf/839/83905206.pdf>

-Shapira, V. (2002, March 24). *El desempleo afecta la relación de pareja.* La Nación. Retrieved September 18, 2023, from <https://www.lanacion.com.ar/ciencia/el-desempleo-afecta-la-relacion-de-pareja-nid383220/>

-Matud, M. P. (2004, December 31). *Impacto de la violencia en l'àmbit de la parella en la salud de la mujer maltratada | Psicothema.* reunido. Retrieved September 14, 2023, from <https://reunido.uniovi.es/index.php/PST/article/view/8213>

6. Fonts d'imatges

Imatge 1: Desconegut. (2019, November 25). *Dia Internacional contra la Violència de Gènere - UPF Igualtat.* UPF. Retrieved November 21, 2023, from https://www.upf.edu/web/igualtat/dia_internacional_contra_violencia_genere

Imatge 2: GOMEZPIX, J. (2014, February 14). *La violencia doméstica* [La violencia doméstica, el acoso]. IStock. Retrieved November 21, 2023, from <https://media.istockphoto.com/id/469844153/es/foto/la-violencia-dom%C3%A9stica-el-acoso.jpg?s=1024x1024&w=is&k=20&c=tN8D8quxtEacWNRVX9AXukZcNS7tmsYcwRkf5lbXMCA=>

Imatge 3: Volton, L. (2020, July 17). *Joven manifestante levantando el puño* [Joven manifestante levantando el puño]. IStock. Retrieved November 21, 2023, from https://media.istockphoto.com/id/1256373495/es/foto/joven-manifestante-levantando-el-pu%C3%B1o.jpg?s=1024x1024&w=is&k=20&c=YNH_uUOPaiAy8FM9EOEoTx4koxkG-BbtRSsmQMEhliw=

Imatge 4: Institut Nacional d'Estadística. (2023, May 31). *Violencia doméstica y violencia de género - Año 2022*. Instituto Nacional de Estadística. Retrieved November 21, 2023, from https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176866&menu=ultiDatos&idp=1254735573206

Imatge 5: S. (2021, October 27). *Violencia parental*. Turkey. Retrieved November 21, 2023, from <https://www.istockphoto.com/es/foto/violencia-parental-gm1349240822-425926500?phrase=abuso+a+ni%C3%B1os>

Imatge 6: N. (2021, January 20). *Niño triste entre padres escuchándolos pelear*. IStock by Getty Images. Retrieved November 21, 2023, from <https://www.istockphoto.com/es/foto/ni%C3%B1o-triste-entre-padres-escuch%C3%A1ndolos-pelear-gm1297065663-390303419?phrase=discusion+entre+padres>

Imatge 7: S. (2018, September 18). *Concepto de ambición, arribismo*. IStock by Getty Images. Retrieved November 21, 2023, from <https://www.istockphoto.com/es/foto/concepto-de-ambici%C3%B3n-arribismo-gm1038988602-278124296?phrase=narcisista>

Imatge 8: Monticelllo. (2017, September 04). *Substàncies addictives, com alcohol, cigarrets i drogues*. IStock by Getty Images. Retrieved November 21, 2023, from <https://www.istockphoto.com/es/foto/sustancias-adictivas-como-alcohol-cigarrillos-y-drogas-gm842445008-137535205?phrase=drogadicto>

Imatge 9: Pinngam, S. (2017, October 15). *Hombre de negocios cansado o estresado* [Paro cansado o estresado hombre de negocios sentado en el pasillo después del trabajo concepto de empresario Stressed]. IStock by Getty Images. Retrieved November 21, 2023, from

<https://www.istockphoto.com/es/foto/paro-cansado-o-estresado-hombre-de-negocios-sentado-en-el-pasillo-despu%C3%A9s-del-trabajo-gm861765992-142721015?phrase=desocupaci%C3%B3n>

Imatge 10: Tavani, R. (2019, June 19). Violencia en el hogar y divorcio [Niña llorando con los padres discutiendo]. IStock by Getty. Retrieved November 21, 2023, from

<https://www.istockphoto.com/es/foto/ni%C3%B1a-llorando-con-los-padres-discutiendo-violencia-en-el-hogar-y-divorcio-gm1156287206-315080793?phrase=familia+infeliz>

Imatge 11: Calvo, P. (2023, May 12). El ciclo de la violencia en la violencia de género. Asociación Española de Psicología Sanitaria.

<https://www.aepsis.com/el-ciclo-de-la-violencia-en-la-violencia-de-genero/>

Imatge 12: Piadaeng, T. (2023, May 30). Dolor. IStock by Getty Images. Retrieved November 22, 2023, from

<https://www.istockphoto.com/es/foto/dolor-gm1493777632-517345114?phrase=estrangulaci%C3%B3n>

Imatge 13: L, A. (2022, December 20). *Cinta de barricada de la escena del crimen*. IStock by Getty Images. Retrieved November 22, 2023, from

<https://www.istockphoto.com/es/foto/cinta-de-barricada-de-la-escena-del-crimen-gm1450263437-487220446?phrase=crimen>

Imatge 14: ., F. (2023, June 8). Hombre abrazando a su amigo que está compartiendo su historia en la sesión de terapia grupal. IStock by Getty Images.

Retrieved November 22, 2023, from

<https://www.istockphoto.com/es/foto/hombre-abrazando-a-su-amigo-que-est%C3%A1-compartiendo-su-historia-en-la-sesi%C3%B3n-de-terapia-gm1496597578-519220220?phrase=terapeuta+grupo+hombres>

Annex

I. Conseqüències de víctimes que pateixen violència masculista

Un cervell que reacciona a atacs constants envia constants senyals de perill: nivells alts de cortisol, adrenalina i altres hormones de l'estrès que produeixen tota una sèrie de trastorns físics i mentals. La dissociació cognitiva és un dels problemes més habituals, però les víctimes de violència masculista crònica també poden presentar una àmplia gamma de trastorns a llarg termini, tant emocionals com físics. Poden patir deterioració cognitiu prolongat, problemes de memòria, trastorns de son, falta d'atenció, irritabilitat, depressió, trastorns alimentaris... Alguns investigadors vinculen nombroses dolors físics, com la fibromiàlgia i els trastorns digestius greus, a traumes sense resoldre.

Dintre de l'àmbit de la salut mental: les víctimes aniran perdent el seu amor propi, ja que l'home (en les baralles) traurà tota classe de defectes i insults molt greus amb l'objectiu de ferir-la, que això provocarà que la dona vagi perdent la seva autoestima i es culpi a ella mateixa de tots els conflictes existents... A més, al final, la víctima es trobarà aïllada socialment de tots els vincles afectius que tenia anteriorment per culpa de la manipulació que ha estat exercint la seva parella i amb una gran dependència emocional.

- **Esperança a què la situació canviï:** moltes dones, a l'inici, quan reben per primera vegada (per exemple) violència física, normalment li treuen importància en el moment que l'home es mostra penedit; pensen que ha estat un moment puntual i que no tornarà a succeir, quan la violència només acaba de començar. Quan es comencen a presentar més casos iguals o pitjors i es torna a repetir el penediment de l'agressor, la dona sempre té l'esperança que la situació canviarà, que d'un dia a l'altre deixarà d'atemptar contra ella i es tornarà en una relació normal. Per això, la dona mai denunciarà llevat que s'adoni que no s'aturarà mai.

- **La por a les conseqüències:** les dones que pateixen violència en l'àmbit de la parella es caracteritzen per viure amb por constant. Els agressors sovint utilitzen la por i l'amenaça per mantenir el control sobre les seves parelles o exparelles i aconseguir que elles facin el que ells volen. La víctima no denuncia per por que es facin realitat totes les amenaces.
- **Manca de suport i creença:** Algunes dones poden sentir que no tindran el suport adequat de les autoritats o els serveis socials si denunciïn la violència en l'àmbit de la parella. Poden tenir poca confiança en el sistema de justícia o temor a no ser cregudes. Aquesta manca de confiança pot dissuadir-les de buscar ajuda formal.
- **Vergonya i por social:** Les dones poden experimentar sentiments de vergonya, culpa i estigmatització a l'hora de revelar que estan sotmeses a violència en l'àmbit de la parella. Poden preocupar-se per ser jutjades o qüestionades per altres persones, inclosos amics, familiars o professionals.
- **Dependència psicològica:** Moltes dones es troben enganxades psicològicament a causa de tota la manipulació i xantatge emocional que ha exercit l'agressor. Elles es pensen que sense ells no podran tirar endavant ni viure bé. Això provoca que prefereixin aguantar tot el patiment, en comptes de denunciar.

II. Programes de reeducació i reinserció per l'agressor

-La formació com a mesura de prevenció

Amb la idea de desenvolupar programes per prevenir qualsevol forma de violència, porta la gent a crear i organitzar programes de formació per educar persones de moltes edats diferents per evitar la propagació d'idees masclistes com la pesta. Moltes organitzacions desenvolupen programes de prevenció i reeducació per a joves d'Educació Secundària Obligatòria (ESO) i mòduls de xerrades per a professionals. A més, l'ESO fa cursos d'educació en igualtat per al professorat cada any.

-Sensibilització de l'opinió pública

La conscienciació és un dels passos més importants que s'han de fer per abordar aquest problema i garantir que la violència masclista no es vegi com un mal inevitable que no podem fer res per evitar. Les organitzacions d'igualtat posen un gran èmfasi a fer arribar certs missatges a la gent a través dels mitjans de manera que tothom entengui que la gent no ha de ser negativa davant un problema que mata moltes dones cada dia. En aquesta línia, l'Institut Català de les Dones ha posat en marxa una sèrie de programes radiofònics d'informació i orientació sobre el tema.

-Forces de seguretat. Unitats especials d'atenció

Des de mitjans dels anys vuitanta, tot el tema de la violència masclista va començar a viralitzar-se i la gent va prendre consciència del problema, per la qual cosa era necessari augmentar l'atenció de les forces de seguretat perquè poguessin actuar immediatament davant una denúncia. Els equips de seguretat són els responsables de protegir les dones quan es senten en risc per qüestions relacionades amb la violència masclista. Els serveis especialitzats de la Policia Nacional i Mossos d'Esquadra tenen com a missió dotar els professionals per: atendre les víctimes, assessorar sobre els recursos socials disponibles, investigar delictes, donar suport a les víctimes...

-Centres d'atenció i centres d'acollida

L'Oficina d'Atenció a les Víctimes de Delictes és un servei gratuït d'atenció, acompanyament i orientació a les víctimes i persones perjudicades per la delinqüència i és el punt de coordinació de les ordres de protecció a les víctimes de violència en l'àmbit de la parella i de gènere adoptades per la justícia catalana.

Aquestes oficines formen part de la Direcció General d'Execució Penal Comunitària i Justícia Juvenil del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, i tenen com a finalitat la informació i acompanyament a les víctimes per tal que puguin exercir els seus drets reconeguts per la legislació vigent, amb una atenció global a la millora de la rehabilitació i protecció individual.

Els centres d'atenció per a les víctimes varien molt depenent dels organismes de l'Administració de cada comunitat autònoma. Aquests centres tenen un paper

fonamental en l'atenció immediata en casos de violència en l'àmbit de la parella. S'encarreguen d'assessorar a les víctimes sobre aquests centres d'acollida, serveis d'atenció jurídica, psicològica, social, laboral... En algunes comunitats també ofereixen ajudes econòmiques per aquelles dones que han patit agressions, es troben en mala situació econòmica i no saben com continuar endavant.

-Rehabilitació dels agressors

Comunitats autònomes com ara Aragó i el País Basc ofereixen atenció psicològica gratuïta als homes amb problemes de control de l'agressió i la violència en l'àmbit de la parella. La importància d'aquests programes rau en el fet que són un mitjà important per prevenir la violència en l'àmbit de la parella. Els programes ofereixen als homes agressors teràpia individual durant una hora setmanal durant quatre o cinc mesos, amb l'objectiu de desmuntar les nocions de superioritat i inferioritat entre homes i dones, canviar els estereotips de rol de gènere i dotar-los de comprensió situacional, habilitats de comunicació social, problemes. Estratègies de resolució i negociació; en àmbits com el control d'impulsos, la gelosia o, en molts casos, l'ajuda a prevenir l'abús d'alcohol o drogues.

Els professionals defensen aquesta mesura com a forma de teràpia personal que ajuda, cas a cas, a restablir la pau i la negociació en el si de la parella com a alternativa a la violència. L'objectiu d'aquests serveis és protegir les dones víctimes de maltractaments a través de la rehabilitació de l'agressor perquè, independentment que la parella continuï junta, no torni a repetir les situacions de violència viscudes anteriorment i intentar donar una oportunitat als agressors a millorar i poder continuar tenint una vida normal amb relacions sanes.

III. Entrevista a Marta Lladó (Psicòloga centrada en l'agressor)

1. Explica'm una mica qui ets, a què et dediques i quants anys portes en la teva professió.

Sóc la Marta Lladó, sóc psicòloga i actualment estic treballant a l'Hospital de Viladecans fent atenció psicològica als professionals, a qualsevol persona que treballi a l'hospital, i també sóc la referent d'Igualtat a la zona. Així mateix, també he

treballat durant 12 anys fent les tasques següents: quan un home el condemnen per violència de gènere o sexual és obligatori per llei que tinguin una atenció psicològica d'ajuda durant 30 hores en un grup, és a dir, és obligatori que participin en un programa psico-formatiu i jo he estat durant 12 anys gestionant aquests tipus de programes. Les persones condemnades per aquests tipus de violència estan obligades a participar en aquests programes de 30 hores repartits en 4 mesos, fent sessions de 2 hores cada setmana. Per tant, jo he treballat amb agressors i també amb víctimes però molt més amb agressors.

2. Quins creus que són els signes més comuns que determinen que una persona està patint violència en l'àmbit de la parella?

Una persona que pugui patir violència de gènere es pot manifestar de moltes maneres: es pot manifestar en què estigui molt més enfadada, més aïllada, que estigui depressiva, que s'autolesioni i fent-se mal ella mateixa des de l'abús de consum de drogues, alcohol... es pot manifestar de moltes maneres, però no hi ha un indicador específic per detectar que una persona està patint violència de gènere; per tant, qualsevol cosa que a aquesta dona li generi malestar pot ser indicador o símptoma o que ella també es trobi diferent. La simptomatologia és súper àmplia, però normalment queden aïllades de la família i els amics.

3. Quines creus que són les conductes de la víctima i de l'agressor abans d'arribar al crim? I per què creus que un agressor mataria la seva parella?

No hi ha un patró, cada persona que ha matat a la seva parella ho ha fet per una raó diferent, és un acte lliure i voluntari, però normalment el més habitual i quan hi ha més risc que una persona pugui agredir o matar a una dona és el moment que veu que la dona definitivament se separa d'ell, és el moment de més risc. Però això ve d'una cultura masclista, pel fet sóc l'home i tinc poder i control sobre ella i el moment que la dona decideix desmarcar-se d'aquest control i poder i ell detecta que va de debò, que la dona marxa i es vol separar, és quan es creu que és el moment de més risc d'agressió o de fins i tot mort. I això és una decisió personal i hi ha homes que decideixen tirar endavant amb extrems greus o d'altres que agredeixen físicament i/o psicològicament. Que és el que fa que un home decideixi matar, només ho sap ell. És molt difícil saber-ho, però sí que és veritat que hi ha un component psicopàtic

important, vol dir que hi ha manca d'empatia per descomptat i pensen que "ara em vols deixar" i "si no estàs amb mi no estàs amb ningú" i poden no tenir res a perdre. Amb la violència de gènere poden intervenir molts factors.

A la qüestió de si la dependència emocional per part dels dos pot afectar, en aquests casos no hi ha tanta dependència emocional sinó el fet de considerar que "ets meva", que "ets com una possessió" i veuen la dona com un objecte i que si ets meva jo puc fer el que vulgui amb tu i pot ser que estigui també amb una altra dona. Veuen la dona com un objecte, és la cosificació de la dona, per tant, "faig el que vull amb tu". És complicat, no es pot simplificar i quan arriben a matar a la dona aquest és el seu únic objectiu, l'objectiu únic és anar contra la dona i fer-li mal, i gairebé sempre, després de fer-ho, se suïciden o es lliuren a la policia perquè aquest és el seu objectiu principal.

4. Una vegada analitzes la relació de l'agressor amb la víctima has pogut concloure que totes les relacions segueixen un mateix patró? Si és que sí quin?

La fase de "lluna de mel" és molt important dins del penediment després d'una agressió, tornar a seduir i tornar a conquerir. El cicle de la violència (moment de tensió, agressió i lluna de mel) és un clàssic i està molt estudiat, ja que sobre la violència masclista tenim molta informació perquè desgraciadament n'hi ha molta i s'ha pogut estudiar molt bé. El cicle de la violència és així sempre però el patró de la dona és diferent. Cada dona que pateix violència de gènere és absolutament diferent. Sí que és veritat que hi ha dones que en el moment d'enamorar-se busquen un home que no passi desapercebut i que tingui certa presència, però això no vol dir que necessàriament siguin tots aquests homes masclistes. Cada dona que pateix violència és absolutament diferent i s'ha enamorat d'aquella persona únicament per motius personals. Sí que és veritat que el cicle de la violència es dona i que les dones tenen moltes dificultats de desempallegar-se d'ell i més que dependència emocional jo parlo de teranyina que construeixen al costat d'ella i els cicles de violència cap cop són més curts i s'arriba abans a l'agressió i a la lluna de mel i cada dona s'enamora d'aquell home per motius personals. Insisteixo molt amb això perquè llavors parlàriem d'un patró de dones i no és veritat perquè qualsevol dona pot patir violència de gènere i qualsevol home pot ser un agressor. Les dones

que poden patir violència poden ser dones amb càrrecs alts i amb bon poder econòmic, i hem de veure per què aquella dona en concret, què li ha passat a la seva infància, quines relacions ha tingut durant la seva infantesa, quines necessitats té, de quin perfil de parella, partint de la base que totes les parelles connecten perquè les dues persones decideixen lliurement ser parella. A partir d'aquí l'home per la seva base més masclista de control, de poder sobre la dona, d'una relació jeràrquica i sent violent, el que farà és cometre violència, però la dona pot ser molt diferent. Jo cada vegada que estic més amb víctimes i estic amb agressors m'adono que cada cas és un món i sí que hi ha coses en comú el masclisme, el control i en les dones un enamorament desproporcionat i de vegades costa trencar aquest lligam. Són homes molt seductors i costa molt desenganxar-te d'ells, però jo no parlaria d'un patró, i d'una tipologia de dona i una tipologia d'home.

5. Influeix l'aparició d'un fill dins la relació perquè es desencadeni la violència?

És la violència vicària que és l'ús dels fills per fer mal a la dona. Si hi ha fills i l'home té uns trets psicopàtics importants cosificarà el fill com objecte i instrumentalitzarà al fill, l'utilitzarà com un instrument per fer mal a la dona i quan li toqui la custòdia no el voldrà retornar, o al revés, si l'ha d'anar a recollir no ho farà. Tenir un fill i una parella que s'ha separat o no però que hi hagi problemes, la situació amb el fill farà incrementar els problemes. Si en una parella hi ha violència i hi ha un fill pot haver-hi moltes més dificultats. La llei diu que un home que agredeix a la dona no pot tenir els fills perquè la llei protegeix els fills. Jo no et podria assegurar des de la psicologia que tots els homes que exerceixen violència sobre la dona ho facin malament com a pares però sí que és veritat que com a societat hem de protegir aquests nens i per tant, com que exerceix violència amb la mare hem de protegir als nens. Però moltes vegades l'home que exerceix la violència masclista és vers la dona i amb el fill per exemple no, encara que és un home violent, per tant, quins valors estarà transmetent a aquest fill, però això no vol dir que faci de mal pare però a mi em sembla molt bé que la llei protegeix al menor preventivament, només pel fet que sigui un home que ha exercit la violència. Així doncs, l'aparició d'un fill influeix bastant en les actituds d'un agressor i si hi ha un fill en una situació de violència es complica aquesta situació.

6. Creus que l'actitud agressiva de l'agressor i la permissibilitat de la víctima tenen a veure amb algun trauma del seu passat?

Els homes que exerceixen la violència no són malalts sinó que és una conducta absolutament lliure. L'home que agredeix pot no agredir, decideix agredir i és una actitud lliure. La prova és que els homes que exerceixen la violència masculista només peguen a les dones, no es peguen amb el seu cap ni amb el seu amic; per tant, si jo tinc un trastorn que em fa tornar violenta pegaria a tothom però en aquests casos només peguen a les dones. No estan malalts, en absolut, i els que exerceixen la violència sexual tampoc, perquè ho fan lliurement, ningú els obliga. Perquè si tenen un trastorn que els dirigeix d'una manera ho farien amb tothom, però ells trien fer-ho amb la parella. Però tu i jo som qui som per la nostra infància i tots som hereus de la nostra infància, per tant, també és important veure què ha passat a la seva infància però això mai justificarà què agredeixi. I la dona igual, pot ser que durant la seva infància o joventut òbviament li hagin passat coses però això no treu que sigui víctima i se l'hagi d'ajudar. I a la pregunta de si algú neix maltractador o es fa, ningú neix maltractador i menys només a les dones, perquè aquests homes trien agredir a la seva parella i no ve d'alguna malaltia psicològica, però sí que és veritat que quan hi ha un problema el que fem els psicòlegs és anar cap enrere i veure què ha passat i on hi ha el detonant. Trauma o no trauma no ho sabem, és multicausal, sí que és veritat que hi ha homes que de petits han vist violència a casa seva i han tingut una infància dura però hi ha d'altres que no però alguna cosa ha passat que ell faci que no pugui tenir control sobre la frustració i per tant es torni violent. I a la dona passaria igual. S'ha de veure molt la conducta de cadascú per veure com actua davant les situacions. Si algú a casa ha vist la mare que pateix violència pot ser que actuï dient que això no ho vol reproduir o bé en d'altres casos es decideixi normalitzar aquesta situació. Sí que és veritat que és un factor de risc que hagi viscut amb una família desestructurada en la qual hi hagi violència i hi ha més possibilitats de repetir conductes però no és determinant. Jo he tractat algun home que de petit veia la droga sobre la taula dels seus pares que consumien i ell no havia consumit mai i en canvi d'altres persones que a casa seva no s'ha consumit mai i han sigut persones que han acabat consumint. És a dir, és obvi que és un factor de risc que un nen vegi droga o que un nen vegi violència i hi hagi la possibilitat que ho naturalitzi però no és determinant. Parlem de factors de

risc o factors de protecció però res determina, perquè si fos així seria molt fàcil: un nen que ha vist violència doncs arriba a ser maltractador i el fem a la presó perquè no ho faci. Sí que és veritat que cal que els nens que viuen en una situació problemàtica se'ls ajudi per revertir aquesta situació que han viscut. Però hi ha dones que han estat víctimes de violència de gènere i han tingut una família estructurada, però perquè de cop i volta els hi costa trencar en una relació així, no ho sé, cada dona és un món i cada home també és un món.

-Has tractat tú amb més agressors que han tingut una infància dura o trobes que és la seva pròpia conducta masculista que els fa actuar així?

En molts casos depèn del judici que han tingut i jo quan tractava amb aquests homes mai qüestionava el tipus de judici que havien tingut. Tots quan em venien em deien "jo sóc innocent" i ja havien tingut el judici i estaven sentenciats i la sentència els obligava a fer el programa. I jo els deia que no era jutgessa si no que estava per ajudar-los i els deia "joestic aquí perquè no torni a passar". El perfil de l'home que ens arribava a nosaltres al grup, si que és veritat que és un perfil que depenia de quin advocat tinguessis i amb això matiso, és a dir, amb això no vull dir que un home que tingui un bon advocat no ho hagi fet però si és veritat que ens arribava un perfil de persona que tenien més problemes o més dificultats econòmiques, amb un perfil més baix cultural que un perfil més alt. Ara bé, a mi m'han arribat a totes les formacions de tot tipus d'homes però el meu dubte era per què homes amb un nivell adquisitiu molt més alt no ens arribaven tant, no perquè no tinguessin un judici just però si que amb advocats més agressius o d'una altra manera i amb això no menyspreu l'advocat d'ofici però si que aquest va més a tope i no hi dediquen tant de temps. Sempre hi ha el dubte i no podem treure conclusions i és pura intuïció perquè jo no vaig fer un estudi de tots els homes que vaig tenir però era més intuïtiu que si tens més diners tindràs un advocat més bo i per tant et salvarà més. I tots hem vist judicis que els han rebaixat molt la pena perquè han tingut advocats molt més agressius i que han anat a buscar més coses i amb això respecto tots els advocats però no és el mateix tenir diners i tenir un molt bon advocat que ser una persona que va amb un advocat d'ofici i fa el que pot perquè no té molt de temps i perquè cobra menys. Per tant, en resposta a la pregunta tenir una infància amb problemes és un factor de risc però no vol dir que sigui determinant.

7. Alguna vegada has tingut algun cas que ha acabat en assassinat, és a dir, que has tractat amb una víctima que ha acabat assassinada?

No, jo no, però alguna companya meva sí. Jo directament no però conec el cas. Era una home que va fer el programa amb nosaltres, amb una companya meva i ens vam assabentar que va acabar matant la víctima per la qual havia fet el programa. No fa gaire. Fa un parell d'anys. Va acabar el programa amb nosaltres, es fa fer una valoració psicològica amb un informe del risc i en aquest cas era "alt". Els informes poden ser de risc baix, risc mitja i risc alt. En aquest cas, era un noi amb res de canvi, que no reconeix res i després del programa de 30 hores es segueix valorant que és un risc alt i després ja s'encarrega Justícia. Nosaltres ja vam acabar la nostra feina i al cap d'unes setmanes o uns mesos, no me'n recordo exactament, però no feia gaire que havia acabat el programa ens vam assabentar que va matar la víctima, va matar la parella amb la qual havia tingut el judici i es va entregar.

-Quants dels agressors que estan fent aquest programa, estan en llibertat?

Tots els que venien a aquest programa eren condemnats per delictes inferiors a 2 anys i estan en llibertat. Tot està molt tipificat, si un home envia un missatge d'amenaça de mort a una dona són sis mesos de presó, si l'amenaça de mort i et plantes a casa seva doncs són 9 mesos, ...i la majoria d'homes no fan una sola cosa si no moltes: es planten davant de casa seva, li envien missatges, la segueixen pel carrer o les empenten i els hi fan una lesió fins a cert grau de gravetat. Si la sentència és de 2 anys i un dia ja entres a la presó, però fins a 2 anys no entren a la presó. Estaven condemnats però com que no arribaven als 2 anys el jutge podia decidir que no entressin a presó. Si la falta que havien comès a la dona era més greu i estava tipificada en 3 anys, com per exemple, que l'havia ferit i l'havia deixat inconscient o l'havien hagut d'ingressar, sí que entraven a presó. Per no entrar a presó, la sentència ha de ser inferior a 2 anys, no han de tenir antecedents penals per altres coses i han de fer un programa. Si entren a presó no és obligatori fer el programa, ja estan a la presó i poden fer el mateix programa però és voluntari i des de la presó es pressiona perquè el facin, encara que no els hi porta beneficis, però si el fan i tenen una bona resposta la valoració serà més favorable que si et negues a fer-lo, però pel fet d'assistir no vol dir que els hi rebaixin la pena, però si que és veritat que si hi assisteixen els pot ajudar. Jo tots els homes amb els que treballava havien tingut una sentència que els condemnava a una pena menor a 2 anys, per

tant, havien fet amenaces de mort, amenaces reiterades, persecució pels carrers, trencar ordres d'allunyament i fins i tot agressions però lleus entre cometes, agressions que potser no passaven de quinze dies que la dona ja s'havia recuperat. A males també podia tenir, amb menys mesura, homes que havien entrat a presó però que havien estat molt poc temps i ells volien fer el programa però com que havien estat poquet temps de presó no havia donat temps i el volien fer fora. Són persones en llibertat però en llibertat vigilada perquè estan penats i han de fer altres coses, com presentar-se cada 15 dies al Jutjat, però no estant sortint de la presó per fer el programa.

-Aquesta situació és molt perillosa per la dona, oi, perquè son condemnats que no estan a la presó?

En aquests casos el jutge sempre fica una ordre d'allunyament, com de 500 metres durant 3 anys i si ells trenquen aquesta ordre i la dona denuncia ells se'n van a la presó. A no ser que es demostrï com va passar en un cas que conec que un senyor va venir molt angoixat perquè es va trobar la ex parella a la cua d'un cine i tenia ordre d'allunyament, i a un cine lluny de casa de la dona i per tant, s'havien trobat en un cine lluny de casa i ell anava amb els seus fills. Ella ho va denunciar però el jutge va considerar en aquest cas que havia estat una casualitat. No seria així si hagués anat al supermercat a prop de casa seva; i si hi ha un partit de futbol del fill i hi ha una ordre d'allunyament l'home no pot anar a veure'l si també hi ha la dona perquè hi ha una ordre d'allunyament, si passa pel carrer de casa de la dona, si passa pel costat de la seva feina, qualsevol cosa que es vegi certa intencionalitat, es considera que ha trencat l'ordre d'allunyament i va a la presó. Ells saben que si s'acosten a la dona se'n van a la presó que fins al moment han esquivat. Nosaltres en els programes els insistim molt que no se la juguin perquè no cal que facin res si no que els aturi la policia en un control, demani el DNI, vegi que té una ordre d'allunyament i veure a quin carrer estan i que la dona viu allà i el detenen segur. I es tracta d'ordre d'allunyament i de comunicació, per tant no es pots comunicar ni acostar-te a la dona i si tens un fill en comú actua una tercera persona.

8. Les denúncies presentades per les dones, quan les fiquen són efectives i de seguida s'investiga o es triga temps en fer-ho? Les ordres d'allunyament són efectives?

En el 2004 van aparèixer els jutjats de violència de gènere, és a dir, si una dona denuncia una agressió o l'agredeixen al carrer o el cas d'una bronca a casa un divendres a la nit i la dona truca als mossos, els mossos s'enduen l'home el mateix divendres a la nit, el cap de setmana el passa al calabós, i el dilluns ja hi ha el judici i s'imposa una ordre d'allunyament, els mossos acompanyen a l'home a recollir la roba i les seves coses i que marxi de casa. Si el succés passa el dilluns, el dimecres pot ser que ja hi hagi el judici. En el jutjats de violència de gènere el judici es fa de 24 a 48 hores, i si no es posen unes mesures cautelars, que pot ser ordre d'allunyament i per tant se n'ha d'anar del pis i han de deixar de conviure i després es fa el judici. En els jutjats de violència de gènere hi ha jutges específics en aquesta matèria on només es tracten aquests temes, per tant, van més ràpid i és més àgil en resoldre'ls que la justícia ordinària, llavors en 48 hores pots tenir el judici fet.

Les ordres d'allunyament es trenquen molt sovint i en alguns casos hi ha homes que entren a la presó i d'altres no. El jutge en alguns casos amplia l'ordre d'allunyament, amplia els metres perquè no podria entrar tothom a la presó. I ampliar els metres de l'ordre d'allunyament és un problema perquè no pot anar a molts llocs i si viu a prop ha de marxar de casa seva. Tenia un cas d'un noi que vivia al mateix poble que la víctima, en un poble petit i va haver de marxar del poble. I si treballem junts ha de deixar la feina. En resposta a la pregunta també dir que no passaria res si hi haguessin més ordres d'allunyament i que si les trenquessin entressin a la presó encara que fos per un mes, ja que així aquests homes s'ho plantejarien moltes vegades abans de trencar-les.

9. Quines ajudes proposa el teu Departament en els seus programes pels agressors de violència en la parella?

Jo tinc claríssim que la violència masclista es soluciona si es treballa amb l'home, és a dir, a les víctimes tot i més. Les víctimes tot el que necessitis d'ajuda psicològica però no poden eradicar la violència si no treballem amb els homes que són qui cometten la violència. Per tant, de debò hi hagi més programes i recursos per tots aquests homes. Jo tenia una mitjana a Barcelona de 3 o 4 anys del programa, a mi m'arribaven homes que havien comès el delictes fa 3 o 4 anys amb ordre

d'allunyament, potser inclús caducada, amb una altra parella i amb fills d'una altra parella però si tu has comès un acte de violència de gènere, s'ha ficat una ordre d'allunyament i tu no ho has fet mai més però tens una nova parella qui diu que no puguis tornar a repetir aquest patró. És a dir, tant de bo, que un home que ha comès un delictes de violència de gènere al cap de tres o quatre mesos pugui accedir ja a aquesta ajuda psicològica. La mitjana a Barcelona era mínim 3 anys, vol dir que els homes que estan rebent un programa avui van cometre el delictes al 2020; si no anem directament als homes a explicar que no poden fer això, que és un delictes,... Jo els hi deia que no fa falta que un jutge em digui que no puc agredir a ningú....Si no anem directament a l'home no podrem ajudar la dona. Treballant amb l'home agressor, ajudem a les dones i a les possibles parelles. Jo demanava més recursos, que hi hagi més psicòlegs i que estiguin més ben pagats, que hi hagi molts més recursos per atendre la dona per descomptat però també per treballar molt amb homes i per treballar amb les futures generacions, amb els nens i nois que van creixent i poder treballar amb ells que la violència és inadmissible. No hi ha cap motiu pel qual es justifiqui una agressió a no ser que la teva vida corri perill. I cap home que agredia a la seva parella la seva vida estava en risc...jo els hi preguntava això i em deien que la seva vida no estava en perill si no que havien perdut el control.

10. Quines millores i recursos imposaries per evitar la mort de dones per part de la seva parella?

Més ajudes, més recursos, més ajuda psicològica, més rapidesa en la justícia, els homes que tenen una ordre d'allunyament algun tipus de mètode per veure la seva eficàcia i no només que la víctima avisi, i molts més recursos i més ràpids per donar també la segona oportunitat a l'home de que no ho torni a fer. Jo els deia que estàvem aquí per ajudar-te perquè no ho tornis a fer i que jo pensava que no ho tornaria a fer i tenia la confiança. Per la festa de la Mercè hi van haver agressions doncs s'hauria d'agafar aquests xavals, que els hi caigui la pena que pertoqui i que hi hagi molta ajuda psicològica immediata perquè ells entenguin que el que han fet és inadmissible. I que segueixin els programes, que les lleis s'actualitzin i que mai deixi d'haver en els països lleis sobre violència de gènere que s'apliquin bé perquè hi hagi menys dones mortes en aquest tipus de violència. Les mesures han de ser a diferents nivells, tant legislatiu, nivell psicològic i a nivell social.

IV. Entrevista a Eva Garcia (Psicòloga centrada en la víctima)

1. Explica'm una mica qui ets, a què et dediques i quants anys portes en la teva professió.

Jo sóc Eva Garcia sóc psicòloga i en dedico a acompanyar a les víctimes de violència masclista a l'ICS. Dintre de la unitat d'igualtat, sóc la psicòloga que s'encarrega d'acompanyar i fer atenció psicològica a les persones a les que atenem. Porto treballant com a psicòloga 10-12 anys i al ICS com 2.

2. Quins creus que són els signes més comuns que determinen que una persona està patint violència en l'àmbit de la parella?

Podem començar a veure canvis en el seu estat anímic, és a dir, que tu notes que li passa alguna cosa, absències injustificades o retards a la feina amb excuses molt estranyes i repetides, baixes mèdiques a la feina... Tendeix a minimitzar les coses que li estan passant i justificar les agressions de la seva parella dient "es que estava molt nerviós" per evitar reconèixer que està sent víctima de violència masclista. Justificar les seves lesions amb "es que m'he caigut". Sobretot repetidament.

3. Quines creus que són les conductes de la víctima i de l'agressor abans d'arribar al crim? I per què creus que un agressor mataria la seva parella? / 4. Una vegada analitzes la relació de l'agressor amb la víctima has pogut concloure que totes les relacions segueixen un mateix patró? Si és que sí quin?

Partint de la base de que cap relació comença amb un cop de puny, doncs tot comença amb una visió de desigualtat, l'agressor sempre es trobarà per sobre de la víctima i partint d'aquesta desigualtat de poder, doncs trobem una serie de dinàmiques molt subtils de manipulació per atrapar a la dona. Els homes tendiran a anar a les dones que brillen perquè les veuen com reptes, és a dir, dones amb caràcter, amb bon currículum, formació laboral... fins al final, acabar apagant-les. Començaran a dir comentaris com "estaràs molt bé amb mi" "jo t'estimaré moltíssim". L'home vendrà actes d'amor que en realitat són actes de control. Es

posa en marxa el cercle de la violència que es un esquema que representa les etapes d'una relació que presenta violència masclista. Tot va bé fins que arriben a una etapa amb més tensió, esclata amb agressió verbal o física, el penediment. Aquest proces es repeteix ciclicament en tota la relació i cada vegada les etapes de "lluna de mel" o de tensió són cada vegada més curtes i l'agressió surt molt més d'hora amb menys raons i més fortes. Arriba un moment on la dona no sap que fer per a que no estalli. Acostumarà a dir tot que si i fer el que ell vol per evitar conflictes. Les dones començaran a sentir molta culpa. Per sort, no tots els agressors són assassins, pero la violència que ha exercit ja mata de moltes altres maneres, com la psicològica que pot fer que la víctima decideixi suicidarse. "LA CULPA ÉS SEMPRE DE QUI AGREDEIX"

5. Influeix l'aparició d'un fill dins la relació perquè es desencadeni la violència?

Doncs l'aparició d'un fill en la relació doncs serà una dificultat per impedir el contacte, ja que és un vincle que els unirà per sempre. Molts agressors utilitzen als nens com a xantatge, fer mal a la dona a través dels fills, (violència bicatia) o fins i tot, matar-los.

A més, aquests homes volen intentar que el seu fill generi el el síndrome d'alienació parental que és un trastorn que es manifesta per el rebuig que mostra un/a menor respecte al seu pare o la seva mare que s'ha demostrar que aquest és un altre acte de violència, ja que l'agressor està tractant d'enfonsar a la dona fican els seus fills en contra d'ella. En relacions sense violència masclista enmig i que estigui passant per un divorci dur, pot passar que alguna de les dues parts intenti posar als fills de la seva banda; però en una relació on hi ha violència masclista, es una eina més per fer mal a la dona.

O sigui que sí, els agressors utilitzen molt a els fills.

6. Creus que l'actitud agressiva de l'agressor i la permissibilitat de la víctima tenen a veure amb algun trauma del seu passat ?

Pot ser que sigui així, però també passa molts cops que no, que no hi ha cap antecedent de violència viscuda del nen que en aquest moment és agressor. Pot

haver crescut en una llar sense cap tipus de violència i la dona pot haver tingut una infantesa equilibrada emocionalment i normal i, per desgràcia, caure en les mans d'una persona així que l'absorbeix i la manipula.

Al final, no és que un home hagi rebut una educació masclista, si no que l'hem rebut tots. Però té aquestes instruccions cognitives que ha crescut en una societat heteropatriarcal que fomenta la violència contra les dones i la normalitza, però és ell qui escolleix fer mal perquè, evidentment, aquest home no tracta igual de malament al seu company de feina que a la seva parella. Ell escogeix la seva víctima, que es la seva dona.

7. Alguna vegada has tingut algun cas que ha acabat en assassinat, és a dir, que has tractat amb una víctima que ha acabat assassinada?

No, que jo sàpiga.

8. Les denúncies presentades per les dones, quan les fiquen són efectives i de seguida s'investiga o es triga temps en fer-ho? Les ordres d'allunyament són efectives?

Primer de tot, cal dir que es concedeixen un percentatge molt baix d'ordres de protecció, tant d'allunyament com contacte. Moltes es trenquen una vegada i quan ho fan, és per matar-les, o bé, les trenquen moltes vegades i no passa res.

L'eficàcia d'aquestes ordres pot variar segons diversos factors: compliment policial, cooperació de la víctima, actitud de l'agressor, accés a mitjans electrònics, recursos legals i seguiment, i educació i prevenció. Encara que les ordres d'allunyament poden ser efectives, no garanteixen la seguretat absoluta de la víctima. És important considerar-les com una mesura important per a reduir els riscos i protegir les víctimes, però no com l'única solució. En molts casos, es necessita un enfocament integral que inclogui la participació de professionals de la salut mental, treballadors socials, advocats i altres especialistes per a abordar adequadament la situació de violència o assetjament.

9. Quines ajudes proposa el teu Departament en els seus programes pels agressors de violència en la parella?

Nosaltres (Carlota Cruzate i jo) no podem fer res quan l'agressor no pertany a la nostra institució (ICS), però quan aquest sí que hi pertany, van començar a elaborar una proposta de cooperació amb una entitat anomenada "Connexus" per oferir atenció psicològica als agressors, ja que ells es centren en treballar la recuperació d'aquests homes; tasques de conscienciació, reeducació... Si els homes tenen consciència dels seus actes, se'ls informen de que tenen aquesta possibilitat amb aquesta entitat. Però molts cops, la deixen a mitges i no continuen.

Tot i així, quan la sentència es menor a 2 anys, el jutge pot decidir que no entri a presó, però es posaria en marxa "les mesures penals alternatives" que inclou, evidentment, la retirada d'armes, ordre de protecció amb limitació de l'accés de comunicació, d'allunyament... I a més, participar en un programa formatiu que dura uns 6 mesos que porten psicòlegs. Això, ho porta una entitat de la Generalitat i fan grups psico-educatius d'homes que sí o sí han de complir, ja que si no ho fan, el jutge pot decidir que entri en presó. En el moment que no són obligats per un jutge com succeeix amb els programes psico-formatius de mesures penals alternatives, passen aquestes coses.

Ho fan per no entrar a presó, però el primer pas perquè pugui canviar tots aquests pensaments i totes aquestes creences és tenir consciència del que està passant i aquesta consciència no existeix moltes vegades i ho justificaran de moltes maneres i sense aquesta consciència no es pot obrir la porta al canvi.

10. Quines millores i recursos imposaries per evitar la mort de dones per part de la seva parella?

Quan la dona decideix trencar la relació és el moment de més risc i jo penso igual que la Carlota, que es necessita més capacitació dels jutjats i de totes les persones que participen en això i més diners per invertir en cases d'acollida de diferents fórmules, perquè una casa d'acollida pot implicar que la dona ha de deixar la feina i no totes ho poden fer. Per tant, fan falta recursos econòmics per tot el que vingui

després. També més ajuda psicològica per la dona i més recursos pels serveis socials dels Ajuntaments.

V. Entrevista a Carlota Cruzate (Treballadora Social)

1. Explica'm una mica qui ets, a què et dediques i quants anys portes en la teva professió.

Jo em dic Carlota Cruzate i sóc treballadora social; em dedico a ajudar a les persones i comunitats a enfrontar i resoldre una varietat de desafiaments i problemes socials. La meva funció principal és millorar el benestar de les persones i promoure un canvi positiu en les seves vides tant de manera psicològica com ajudes financeres, laborals... Porto uns 35 anys a la meva professió, dels qual 15 en l'àmbit hospitalari de la Vall d'Hebron i 20 anys en un ambulatori, aquí l'ICS.

2. Quins creus que són els signes més comuns que determinen que una persona està patint violència en l'àmbit de la parella?

Hi han les evidències físiques com un ull morat, un braç trencat, una mossegada... Que ho pot negar però si hi ha professionals que sospiten o amestats que poden ser conscients de la situació doncs poden deduir que les excuses no son real. Els metges veuen que va a consulta molt sovint per dolors físics i interns. Contractures musculars Les evidències físiques són fàcils de detectar, però hi ha una altra tipus de violència: la violència psicològica. Que afecta molt en l'estat d'ànim i la persona: si es una persona feliç perquè ara està trista? perquè s'ha aïllat? perquè sembla molt cansada? perquè té insomni, ansietat, depressió? Fets que de primeres no fas cas però amb el temps comences a pensar: aquí darrera hi ha algo. Fa falta aquesta perspectiva de gènere de preguntar: et pasa algo a casa? hi ha algo que et preocupa? Els metges no es fiquen en aquests temes, es centren en els aspectes de la medicina i ja i estem intentant que poc a poc això canviï.

3. Quines creus que són les conductes de la víctima i de l'agressor abans d'arribar al crim? I per què creus que un agressor mataria la seva parella? /

4. Una vegada analitzes la relació de l'agressor amb la víctima has pogut concloure que totes les relacions segueixen un mateix patró? Si és que sí quin?

Els homes que han matat a la seva parella són homes amb una mentalitat molt masclista que en el moment que se'n adonen que la víctima comença a decidir sobre la seva vida i el que realment vol fer i el que no, allà és quan decideixen matar-la. Hi ha dones que es queden atrapades tota la vida amb l'agressor i són dones amb una formació acadèmica impecable i un nivell econòmic alt, però no té res a veure; et quedes atrapada i de vegades pots sortir o d'altres que no. Tots mes o menys segueixen el pensament de "si no ets amb mi, no és amb ningú". Són reaccions d'homes que tenen un caràcter possessiu i masclista. No esperis trobar que 2+2 són 4, no hi han respostes, no hi han perfils. Si poguéssim trobar un patró de la relació o el perfil de l'agressor podríem evitar-ho, però és inesperat, mai saps quan sorgirà aquesta violència. Els homes tendeixen a utilitzar unes tècniques psicològiques de manipulació que les dones molt temps després se'n adonen i arriba un moment on l'autoestima està tan ferida que perden tota la seva autoconfiança i seguretat "LA RESPONSABILITAT DE LA VIOLÈNCIA ÉS DE QUI L'EXERCEIX"

No hi ha perfil o patró d'agressor, però sí que la majoria compleixen una sèrie de característiques psicològiques com el narcisisme. Creuen que la violència és una via per solucionar les coses, han normalitzat utilitzar-la en tots els aspectes com una eina per aconseguir els seus objectius. La víctima es sentirà culpable per encara tenir sentiments romàntics per ells, malgrat tot, i tenen aquella esperança que canviïn com ells van dir. També es senten culpables per no haver adonarse, avergonyides, soledat, es sentiran jutjades. S'aferren a lo bo per no afrontar-se a la part fosca. Perquè donarien per perduda tots els seus plans de futur, l'estabilitat...

5. Influeix l'aparició d'un fill dins la relació perquè es desencadeni la violència?

Un fill de vegades es el que genera que aquesta dona doni el gran pas per separar-se. Quan el nen comença a veure la violència que rep la seva mare, que el pare agredeix al fill o li parla malament, és a dir, que el fill està en perill: això pot ser el detonant de que la mare comenci a demanar ajuda per treure's aquesta persona de sobre. El màxim mal que li pots fer a la dona és fer mal a els fills.

6. Creus que l'actitud agressiva de l'agressor i la permissibilitat de la víctima tenen a veure amb algun trauma del seu passat ?

Un home que hagi matat a la seva dona potser té uns germans que tracten a la seva dona correctament, això depèn molt dels trets característics de la seva personalitat, però amb això no s'ha de justificar la violència masclista. Pot ser que una persona violenta vingui d'un entorn violent, sí, però també pot ser un home molt violent que vingui d'un entorn sense res de violència.

I l'actitud de la dona pràcticament mai és per un trauma del passat, són dones que per desgràcia han acabat en una relació abusiva molt temps després d'haver-se enamorat d'ells i els hi sortirà inconscientment aquesta necessitat de creure's que ha estat la seva culpa i que de veritat ell canviarà i que la violència no tornarà a succeir.

7. Alguna vegada has tingut algun cas que ha acabat en assassinat, és a dir, que has tractat amb una víctima que ha acabat assassinada?

No, que va.

8. Les denúncies presentades per les dones, quan les fiquen són efectives i de seguida s'investiga o es triga temps en fer-ho? Les ordres d'allunyament són efectives?

S'ha demostrat que no, perquè moltes d'elles tenen ordres d'allunyament i les segueixen matant. Es donen poques ordres d'allunyament perquè el sistema judicial està impregnat de masclisme i els cossos policials també. Segons els cossos policials, quan reben una petició d'ordre d'allunyament, activen una serie de mesures, de seguiment, de control per vetllar a la dona sense saber el terror que pateixen ells, sabent que hi ha un home perseguint-li ja sigui per vigilar-la o vetllar la seva seguretat. Ells el que volen es justificar que no posen ordres d'allunyament però que igualment hi estan pendents i fan un seguiment de protecció a la dona. Jo he viscut experiències amb policies masclistes i advocats d'ofici masclistes llavors s'ha de tenir en compte amb les mesures que s'imposen per ajudar a la dona, ja que són persones amb pors i necessiten una atenció especial.

9. Quines ajudes proposa el teu Departament en els seus programes pels agressors de violència en la parella?

Nosaltres (Eva Garcia i jo) no podem fer res quan l'agressor no pertany a la nostra institució (ICS), però quan aquest sí que hi pertany, van començar a elaborar una proposta de cooperació amb una entitat anomenada "Connexus". Aquests serveis de psicòlegs el que intenten es que ell canviï la manera de resoldre els seus conflictes amb la seva dona, ja que la violència no és una manera de gestionar els seus problemes o les dificultats que tingui en la seva relació o per gestionar les coses que li molesten. Hi ha també un servei privat que té repercussió pública que s'anomena SAH (Servei d'Atenció a l'Home) a Barcelona, on els homes, de manera voluntaria, poden anar allà a demanar ajuda per modificar aquestes conductes i aquest comportament. A vegades, és una condició que posen les seves parelles quan els homes volen recuperar la relació.

El nivell d'impacte de resolució es bastant insignificant, ja que són mesures coercitives, és a dir, no són iniciatives pròpies d'ells, ho fan a canvi d'alguna cosa. El que d'alguna manera hem aconseguit que voluntàriament facin era homes que la condició que havia posat ella per tornar i emprendre la relació de parella és un tractament. Per tant ells es posen en tractament amb la voluntat de tornar amb ella però això normalment és un fracàs assegurat. L'índex de casos amb èxit és mínim. I la culpa és només d'ells... Els serveis tenen equipaments i professionals però ells comencen i són poc complidors o desapareixen.

10. Quines millores i recursos imposaries per evitar la mort de dones per part de la seva parella?

Jo el que faria és una neteja bruta en l'àmbit judicial, formacions obligatòries i uns tests especials per la gent que són jutges o fiscals i jo no permetria que qualsevol persona fos jutge o fiscal, moltes formacions, capacitacions concretes i uns perfils concrets perquè abans d'imposar les ordres d'allunyament, presons i penes. Jo seria molt punitiva i posar-ho molt fàcil a les dones per denunciar i de seguida activar mecanismes per protegir-la perquè també hi ha molta por.

Pseudònim: Girasol

Els agressors de violència en l'àmbit de la parella: neixen o es fan?

I també com és molt difícil canviar certes mentalitats s'ha de començar pels més petits, l'accés a la pornografia i la visió que es té de relació amb les noies amb aquesta violència i manca de sentiment. Des de ben petits s'ha de començar a posar ordre i donar educació amb valors, amb societats igualitàries, amb temes de formació, amb temes de llenguatge i fer-ho des de ben petits; i que els que creixen quan sentin parlar de la paraula masclista els hi soni "extraterrestre".